

**De Perceptie van de Positieve Gezondheid bij Ouderen met een Lage
Sociaaleconomische Status: de Rol van Sekse en Gender**

Rosalie van Slobbe

S4337859

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit

Groningen BSB3A-BT15.: Bachelor These

Supervisor: dr. ing. Martine Goedendorp

Tweede beoordelaar: dr. Sjoukje van Dellen

In samenwerking met: Emily Hakkers, Floris Klaver, Julie Koopmans, Nora Kroes en Demi

van der Weide

3 maart 2024

Disclaimer

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

The Perception of Positive Health among Older People with Low Socioeconomic Status: The Role of Sex and Gender

Abstract

In 2019, the concept of positive health was introduced, based on the definition of health by Huber et al. (2011), which focuses on the ability to adapt and deal with challenges on a physical, mental and social level. This qualitative study further explored the perception of positive health among older people with a low socioeconomic status (SES). It examined the extent to which sex and gender differences play a role in positive health perceptions. It is expected that there will be little to no differences between sex and gender amongst older people with a low SES. This means that older men with a low SES generally exhibit more masculine character traits and behaviors than women, and older women with a low SES exhibit more feminine character traits and behaviors than men. In addition, it is expected that there are sex differences between men and women with regard to the positive health perceptions of older people with a low SES. Using a photo-elicitation study ($N = 19$), participants were interviewed about the various aspects of positive health. These interviews were coded with a focus on stereotypical character traits and behaviors. The results show that older men with a low SES show more masculine character traits and behaviors than women, such as ambitious and career-orientated. In addition, older women with a low SES show more feminine character traits and behaviors than men, such as caring and family-oriented. Themes related to positive health perceptions were more common in the female sex than in the male sex, such as adaptability.

Keywords: positive health, older people, socioeconomic status, sex, gender, feminine, masculine, qualitative research

Samenvatting

In 2019 werd het gedachtegoed van de positieve gezondheid geïntroduceerd, gebaseerd op de gezondheids-definitie van Huber et al. (2011), waarbij wordt gefocust op het vermogen om jezelf aan te passen en het omgaan met uitdagingen op fysiek-, mentaal en sociaal gebied. Dit kwalitatieve onderzoek is verder ingegaan op de percepties van de positieve gezondheid van ouderen met een lage sociaaleconomische status (SES). Hierbij is onderzocht in hoeverre sekse-en genderverschillen een rol spelen in positieve gezondheidspercepties. Er wordt verwacht dat er weinig tot geen verschillen zichtbaar zullen zijn tussen sekse en gender bij ouderen met een lage SES. Dit betekent dat oudere mannen met een lage SES over het algemeen meer masculiene karaktereigenschappen en gedragingen vertonen dan vrouwen, en oudere vrouwen met een lage SES meer feminiene karaktereigenschappen en gedragingen dan mannen. Daarnaast wordt er verwacht dat er sekseverschillen aanwezig zijn tussen mannelijke- en vrouwelijke sekse met betrekking tot positieve gezondheidspercepties van ouderen met een lage SES. Middels een foto-elicitation onderzoek ($N = 19$) zijn de participanten geïnterviewd over de verschillende aspecten van positieve gezondheid. Deze interviews zijn gecodeerd met de focus op stereotyperende karaktereigenschappen en gedragingen. De resultaten laten zien dat oudere mannen met een lage SES meer masculiene karaktereigenschappen en gedragingen laten zien dan vrouwen, zoals ambitieus en carrièregericht. Daarnaast vertonen oudere vrouwen met een lage SES meer feminiene karaktereigenschappen en gedragingen dan mannen, zoals zorgzaam en familiegericht. De thema's met betrekking tot positieve gezondheidspercepties kwamen vaker voor bij de vrouwelijke sekse dan bij de mannelijke sekse, zoals aanpassingsvermogen.

Trefwoorden: positieve gezondheid, ouderen, sociaaleconomische status, sekse, gender, feminiën, masculien, kwalitatieve onderzoek

De Perceptie van de Positieve Gezondheid bij Ouderen met een Lage

Sociaaleconomische Status: de Rol van Sekse en Gender

“*Heroverweeg uw opvatting van het begrip ‘gezondheid’*” luidt de kop van een artikel uit het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG) uit februari 2016. Dit artikel werd onder andere geschreven door voormalig huisarts en onderzoeker Machteld Huber, waarin een nieuwe, dynamische opvatting van het begrip ‘gezondheid’ wordt geïntroduceerd.

De afgelopen eeuw is de algemene betekenis van het begrip gezondheid zeer fluctuerend geweest. Sigerist kwam in 1931 al met de conclusie dat de gezondheid verder reikte dan slechts de afwezigheid van ziekte. Vervolgens definieert de World Health Organization (WHO) in 1948 gezondheid als een staat van volledig fysiek, mentaal en sociaal welzijn en niet louter het ontbreken van ziekte of gebrek (Larsen, 2021). Het woord ‘volledig’ in relatie tot welzijn wordt de opeenvolgende jaren flink bekritiseert, aangezien het een ongezonde staat van leven suggereert wanneer er niet aan de eis van volledige gezondheid wordt voldaan (Huber et al., 2011). Daarom kwam Huber et al. in 2011 met een nieuwe definitie van gezondheid, waarbij er wordt gefocust op het vermogen om jezelf aan te passen en de manier waarop er wordt omgegaan met uitdagingen op fysiek-, mentaal en sociaal gebied, zoals bijvoorbeeld het leven met een chronische ziekte.

In 2015 werd het gedachtegoed van de positieve gezondheid geïntroduceerd door de institute for Positive Health (iPV). iPV is een stichting die de Positieve Gezondheid-beweging wil stimuleren, versterken en versnellen, opgezet door Machteld Huber. Deze nieuwe, bredere kijk op gezondheid bevat zes verschillende dimensies, bestaande uit lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Binnen deze nieuwe kijk op gezondheid staan functioneren, veerkracht en zelfregie centraal (Huber et al., 2016).

Sinds de jaren 70 is de term 'geslacht' geëvolueerd van een unidimensioneel, beperkt tot strikte biologische parameters, naar een multidimensionaal construct. Binnen deze term kan een tweedeling gemaakt worden tussen sekse en gender, die op verschillende manieren invloed hebben op de gezondheid (Ballering et al. 2020). Terwijl sekse verwijst naar een biologische variabele waarbij genen, anatomie en hormonen bijdragen aan het definiëren van een man of vrouw, verwijst gender naar een sociaal-culturele variabele die zich focust op rollen, uitdrukkingen en identiteiten (Dedovic et al., 2009).

Een voorbeeld van een stereotyperende rolverdeling tussen man en vrouw is bijvoorbeeld de man in de rol als kostwinner van het gezin, terwijl de vrouw wordt gezien als hoofd van het huishouden en als verzorger van de kinderen (Deaux et al., 1984). In het onderzoek van Visser (2002) over gender-prototypes wordt de mannelijke genderrol omschreven als carrièregericht, terwijl de vrouwelijke genderrol wordt beschouwd als familiegericht. Een prototype wordt omschreven als de leden die een bepaalde categorie het beste vertegenwoordigen en dienen als referentiepunt (Visser, 2002). De genderrol-verdeling die heerst in de maatschappij wordt ook wel gedefinieerd als gendertraditionalisme (Sweeting et al., 2013).

Deze rolverdeling wordt ondersteund door de genderstereotype-theorie, die suggereert dat mannen over het algemeen worden geassocieerd met masculiene karaktereigenschappen en gedragingen en vrouwen met feminiene karaktereigenschappen en gedragingen. Bij traditionele masculiene karaktereigenschappen en gedragingen wordt gedacht aan lange, gespierde mannen die kenmerken als dominant en competitief bezitten (Visser, 2002). Traditionele feminiene karaktereigenschappen en gedragingen worden juist gekenmerkt door hartelijke en emotionele vrouwen met make-up en lang haar (Kachel et al., 2016). Mannen die voldoen aan het traditionele stereotype van mannelijkheid, bestaande uit eigenschappen als onkwetsbaarheid en zelfredzaamheid zonder de behoefte aan steun van anderen, lopen

mogelijk risico op een ongezonde voeding of middelenmisbruik (Slaven & Llorente, 2017). In dit geval heeft gender dus een directe invloed op gezondheid.

Ook op het gebied van sekse zijn verschillen zichtbaar in relatie tot gezondheid, tussen mannelijke sekse (man) en vrouwelijke sekse (vrouw). Uit een onderzoek van Stephan et al. (2017) blijkt dat vrouwen kwetsbaarder zijn voor gezondheidstekorten dan mannen. Deze huidige- en potentiële gezondheidstekorten worden met veroudering geassocieerd en beschrijven het risico op een ziekenhuisopname en sterfte (Kulminski et al., 2007). Bij mannen is er tevens vaker sprake van een abrupte afname van de gezondheid, dus een snelle accumulatie van gezondheidstekorten die een ziekenhuisopname of sterfte als gevolg hebben, terwijl bij vrouwen deze afname vaak geleidelijk verloopt (Stephan et al., 2017). Deze onderzoeken tonen sekseverschillen met betrekking tot gezondheidspercepties aan.

In aanvulling op deze onderzoeken benadrukt een artikel van André et al. uit 2018, gebaseerd op data van de 'European Social Survey (ESS) Nederland', de invloed van sekse op gezonde- en ongezonde levensstijlen. Uit dit onderzoek blijkt dat mannen vaker roken, vaker alcohol drinken en een hogere gemiddelde Body Mass Index (BMI) hebben dan vrouwen. Deze bevindingen wijzen op een ongezonde levensstijl. Vrouwen eten daarentegen vaker dagelijks groenten dan mannen, wat wijst op een gezondere levensstijl. Op basis van deze resultaten lijkt er een indicatie te zijn dat vrouwen een gezondere levensstijl aannemen dan mannen.

Daarnaast wordt in de enquête van ESS Nederland nog een ander belangrijk aspect belicht, namelijk het opleidingsniveau in relatie tot gezondheidsgedrag. De verschillende opleidingsniveaus bestonden uit Wetenschappelijk Onderwijs (WO), Hoger Beroepsonderwijs (HBO), hoog secundair en laag opgeleid. Uit de enquête blijkt dat laagopgeleiden vaker roken dan de andere opleidingsniveaus en dat zij de hoogste gemiddelde BMI hebben. Daarnaast gaven laagopgeleiden aan het minst vaak dagelijks groenten te eten. WO-opgeleiden gaven

aan vaker alcohol te drinken dan de overige opleidingsniveaus, wat kan worden verklaard vanuit een hogere sociaaleconomische status en een daarbij behorend hoger inkomen.

Het verschil in opleidingsniveau maakt onderdeel uit van de sociaaleconomische status. De sociaaleconomische status (SES) is een breed begrip dat kijkt naar de economische en sociale status van een individu, ten opzichte van anderen. Factoren als inkomen, beroep en opleidingsniveau bepalen de SES, waarbij een hoge SES voortkomt uit een hoog opleidingsniveau en een hoog inkomen en een lage SES uit een laag opleidingsniveau en een laag inkomen (Xue et al., 2021). In het onderzoek van Stephan et al. (2017) komt een duidelijk contrast naar voren tussen hoge- en lage sociaaleconomische status, waarbij het hebben van een laag inkomen resulteert in een hogere kwetsbaarheid voor gezondheidstekorten en een veel abruptere afname van de gezondheid dan participanten met een hoog inkomen. Bovendien stelt een onderzoek van Xue et al. (2021) dat mensen met een lage SES er vaker voor kiezen om gezondheidsrisico's te negeren en hiermee de eigen gezondheid te schaden, vergeleken met mensen met een hoge SES. Gezondheids-risicogedrag omvat roken, regelmatige alcoholconsumptie, slechte eetgewoontes en weinig dagelijkse beweging (Xue et al., 2021). De sociaaleconomische status blijkt dus een substantiële rol te spelen in gezondheid.

In 2021 is er door Platzer et al. onderzoek gedaan naar de gezondheidspercepties onder ouderen met een lage sociaaleconomische status. Hieruit blijkt dat er geen sprake is van een eenduidige perceptie op gezondheid onderen ouderen met een lage SES, omdat de percepties vaak ervaringsgericht waren. De gezondheidspercepties waren bijvoorbeeld afhankelijk van directe- of indirecte ervaringen met ziektes of gebaseerd op de achtergrond van de participant. Daarnaast waren de percepties op gezondheid expliciet geassocieerd met de negatieve aspecten van fysieke- en mentale gezondheid. Tot slot stelden de meeste participanten zich

niet bewust te zijn van de manier waarop hun acties hun eigen gezondheid beïnvloeden (Platzer et al., 2021).

Alhoewel het onderzoek van Platzer et al. uit 2021 meer inzicht geeft in de gezondheidspercepties van ouderen met een lage sociaaleconomische status en welke factoren invloed hebben op deze percepties, is er niet gekeken naar de factoren sekse en gender. Desondanks hebben meerdere onderzoeken aangetoond dat verschillen in sekse en gender invloed hebben op gezondheid (Slaven & Llorente, 2017; Stephan et al., 2017; André et al., 2018). Binnen de specifieke doelgroep van ouderen met een lage sociaaleconomische status is nog weinig onderzoek gedaan op het gebied van sekse- en genderverschillen. Deze ouderen uit het onderzoek van Platzer et al. (2021) zijn opgegroeid in een maatschappij waar traditionele genderrollen als normaal werden beschouwd, terwijl er uit onderzoek blijkt dat afgelopen jaren sprake is van een afname van het gendertraditionalisme (Sweeting et al., 2013). Vanwege deze maatschappelijke verandering is het interessant om te onderzoeken in hoeverre de begrippen sekse en gender onder ouderen met een lage sociaaleconomische status overeenkomen.

In het huidige onderzoek wordt getracht te achterhalen in hoeverre sekse- en genderverschillen een rol spelen in positieve gezondheidspercepties. Hierbij wordt specifiek gekeken naar ouderen met een lage sociaaleconomische status. De eerste hypothese stelt dat er weinig tot geen verschillen zichtbaar zullen zijn tussen sekse en gender bij ouderen met een lage sociaaleconomische status. Dit houdt in dat oudere mannen met een lage SES over het algemeen meer masculiene karaktereigenschappen en gedragingen zullen vertonen dan oudere vrouwen met een lage SES. Oudere vrouwen met een lage SES zullen over het algemeen meer feminiene karaktereigenschappen en gedragingen vertonen dan oudere mannen met een lage SES. De tweede hypothese stelt dat er sekseverschillen aanwezig zijn tussen mannelijke sekse en vrouwelijke sekse met betrekking tot positieve

gezondheidspercepties van ouderen met een lage sociaaleconomische status.

Methode

In dit onderzoek is de kwalitatieve data van het onderzoek van Platzer et al. (2021) opnieuw geanalyseerd, door middel van een hybride onderzoek. Dit is een combinatie van inductief en deductief onderzoek en deze combinatie van onderzoeksbenaderingen wordt gebruikt om de validiteit te verhogen (Bornstein, 2011). De inductieve aanpak wordt gekenmerkt door het gebruiken van eigen bevindingen als basis voor het opstellen van een theorie of hypothesen, daarentegen trekt de deductieve aanpak conclusies op basis van bestaande theorie (*APA Dictionary of Psychology*, z.d.-b; *APA Dictionary of Psychology*, z.d.-c). Dit kwalitatieve onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de foto-elicitering methode, waarbij foto's zijn gebruikt om gedachtegangen uit te lokken. De gedachte achter een foto-elicitering onderzoek is dat de delen van de hersenen die visuele informatie verwerken, evolutionair ouder zijn dan de delen die auditieve informatie verwerken en dit zou dus kunnen betekenen dat het diepere elementen van het menselijke bewustzijn oproepen (Harper, 2002). Hierbij is gefocust op sekse- en genderverschillen bij de percepties van positieve gezondheid onder ouderen met een lage SES.

De Ethische Toetsingscommissie van het Universitair Medisch Centrum Groningen heeft de ethische overwegingen voor dit onderzoek onderzocht en vrijstelling verleend van verdere ethische toetsing gezien de minimale belasting voor de participanten in 2016 (METc2016.498).

Participanten

Werving

De participanten uit dit onderzoek zijn door Platzer et al. (2021) verworven door middel van verschillende methoden in een periode van vijf maanden, van november 2018 tot maart 2019. De participanten zijn woonachtig in Emmen, Spijk, Assen, Delfzijl en Almelo. Vijf participanten zijn geworven via huis-aan-huis interviews van de "Community Wise"-

interventie (Goedendorp, 2016). Daarnaast zijn er tien participanten geworven via twee organisaties, een sportcentrum en een stichting, die werken met de doelgroep ouderen met een lage SES. Tot slot is er gebruikgemaakt van *snowball sampling*, waarbij geïnterviewden is gevraagd of zij mensen in hun omgeving kennen die mogelijk geïnteresseerd zijn in het deelnemen aan het onderzoek (Naderifar et al., 2017). Hieruit zijn nog vier participanten geworven, wat maakt dat de uiteindelijke onderzoeksgroep bestaat uit negentien participanten (Platzer et al., 2021).

Karakteristieken

De groep participanten bestaat uit twaalf vrouwen en zeven mannen. De leeftijd van de participanten ligt tussen de 61 en 90 jaar ($M = 77$ en $SD = 7,9$). De meerderheid van de participanten had een laag opleidingsniveau. Aanvullende demografische informatie over relatiestatus, financiële status en voormalige baansector zijn te vinden in Tabel 1 (Platzer et al., 2021).

Tabel 1

Demografische informatie

Karakteristieken		N
Geslacht	Man	7
	Vrouw	12
Leeftijd	60 – 70	3
	71 – 80	8
	81 – 90	8
Relatiestatus	Weduw/weduwe	7
	Getrouwd en samenwonend	11
	Nieuwe liefde gevonden	1
Financiële Status	Algemene Ouderdoms Wet (AOW)	6

	Niet open over financiële status	13
Opleidingsniveau	Laag	11
	Gemiddeld	8
Voormalige Baansector	Facilitaire Dienstverlening	2
	Industrie	2
	Verkoop & Detailhandel	6
	Algemene Dienstverlening	1
	Agricultuur	1
	Onderwijs	2
	Zorg	5

Noot. Overgenomen uit *A Healthy View?*, door Platzer et al., 2021, p.6

Procedure

Voor het onderzoek zijn elf afbeeldingen gebruikt, die zijn verzameld via het internet. De afbeeldingen zijn geselecteerd op basis van twee voorwaarden. Ten eerste moet er op de afbeelding een persoon van oudere leeftijd te zien zijn. Daarnaast moet de afbeelding een positieve of negatieve relatie laten zien met geld of woonplaats of met sociale, mentale of fysieke gezondheid.

Bij het onderzoek van Platzer et al. (2021) is gebruikgemaakt van drie verschillende fases. In fase 1 zijn tijdens bijeenkomsten van het onderzoeksteam foto's verzameld en is het interview ontworpen. In fase 2 hebben sessies plaatsgevonden waarbij zowel oudere volwassenen met een lage SES als professionals betrokken zijn geweest. Tijdens deze sessies zijn de foto's getest bij twee focusgroepen, vervolgens is het interview getest bij twee van de oudere volwassenen. In fase 3 heeft de werving en selectie van deelnemers voor het hoofdonderzoek plaatsgevonden, is het hoofdonderzoek uitgevoerd en achteraf heeft de evaluatie plaatsgevonden (Platzer et al., 2021).

De participanten zijn geïnterviewd, maar in plaats van vragen te beantwoorden, is hen gevraagd te reageren op de foto's die hen zijn voorgelegd met betrekking tot positieve gezondheid. De participanten hebben in totaal tien afbeeldingen voorgelegd gekregen die gerelateerd kunnen worden aan fysieke, mentale en sociale gezondheid (zie Bijlage A). Er is hen in een interview van 18 tot 54 minuten gevraagd wat zij over deze afbeelding kunnen vertellen en of ze deze afbeelding aan positieve gezondheid relateren. Tot slot is de participanten gevraagd of zij de laatste afbeelding willen neerleggen bij een van de eerder getoonde afbeeldingen, die voor hen een situatie laat zien waarover zij grip hebben. Er zijn zeventien interviews afgenomen, waarvan twee zijn uitgevoerd door een onderzoeksassistent. Geen van de participanten is gestopt gedurende het onderzoek en er is aangegeven dat zij de interviews als positief ervaren hebben. Gedurende de 17 interviews zijn er twee participanten geweest die hebben aangegeven het interview over positieve gezondheid liever met hun partner te doen. Hierdoor zijn er twee interviews afgelegd waarbij er in plaats van één participant, twee participanten zijn geïnterviewd. Hier is rekening mee gehouden bij de resultaten.

Materiaal

Afbeeldingen

Er zijn elf afbeeldingen gebruikt voor het onderzoek (zie Bijlage A). De drie foto's die behoren tot sociale gezondheid laten diverse sociale situaties zien, zoals zitten op het terras, kaarten en een familiebijeenkomst. De twee foto's die behoren tot mentale gezondheid bestaan uit een man alleen op een bankje en een zichtbaar sombere man. De drie foto's die behoren tot fysieke gezondheid laten ouderen zien die deelnemen aan fysieke activiteiten, zoals hoepelen, voetballen en wandelen met een rolstoel. De twee foto's die horen bij geld en woonplaats laten geldbiljetten en een woonwijk zien. De laatste foto is van een scheepsroer die gebruikt is om grip in een situatie aan te geven.

Interviews

De interviews zijn geleid door de volgende voorbedachte vragen. Het interview is gestart met de vraag: “*Kunt u mij iets vertellen over deze afbeelding?*”, vervolgens is afhankelijk van het antwoord van de participant gekozen welke van de volgende drie vragen als vervolg werd gesteld. “*Is de situatie in deze afbeelding gezond?*”, “*Heeft de situatie op de foto voor u iets te maken met gezondheid?*” en “*Zijn de mensen op de foto gezond?*”. Deze vragen zijn bij elke getoonde afbeelding opnieuw gesteld.

Data-analyse

De interviews van het onderzoek van Platzer et al. (2021) werden getranscribeerd en vervolgens gecodeerd met behulp van Atlas.it. Voor het huidige onderzoek is door middel van literatuur een aanvulling op het coderen gemaakt, waarbij wordt gefocust op sekse- en genderverschillen. Hierbij is gebruikgemaakt van een hybride aanpak. Op een deductieve manier is het framework opgesteld, dit framework is te vinden in Bijlage B. De thema's in het framework bestaan uit masculiene en feminiene gedragingen en karakteristieken. Vervolgens zijn de interviews met een inductieve aanpak gecodeerd, wat verliep in drie opeenvolgende stappen. Eerst zijn de interviews open gecodeerd, vervolgens zijn deze gesorteerd en samengevoegd tot een axiaal codeboek. Tot slot is het selectief codeboek gemaakt, waarbij de codes gecategoriseerd zijn binnen verschillende thema's. Dit codeboek is te vinden in Bijlage C. De interviews zijn gecodeerd door drie bachelor studenten Psychologie en één onderzoeksassistent.

Om de eerst gestelde hypothese, dat er weinig tot geen verschillen zijn tussen sekse en gender onder ouderen met een lage SES, te operationaliseren, zijn de codes in het codeboek per sekse vergeleken met de gevonden gender-karakteristieken en gedragingen uit het framework. De tweede hypothese, die stelt dat er sprake is van verschillen tussen mannelijke- en vrouwelijke sekse in de perceptie van ouderen met een lage sociaaleconomische status met

betrekking tot thema's gerelateerd aan positieve gezondheid, werd getest door de codes die verbonden zijn met deze thema's te vergelijken tussen de beide seksen. Met behulp van *document-analysis* in Atlas is vergeleken in hoeverre de feminiene en masculiene genderkarakteristieken en gedragingen benoemd werden bij de vrouwelijke sekse en mannelijke sekse, evenals bij de thema's gerelateerd aan positieve gezondheid.

Resultaten

Masculiene karaktereigenschappen

De hypothese stelt dat masculiene karaktereigenschappen vaker voorkomen bij oudere mannen met een lage SES dan bij oudere vrouwen met een lage SES. In Tabel 2 is zichtbaar welke eigenschappen volgens het framework (Bijlage B) worden gezien als traditionele masculiene eigenschappen, namelijk logisch, praktisch, atletisch, ambitieus, zelfredzaamheid, onafhankelijkheid, zelfverzekerdheid en assertiviteit. De eigenschappen ambitieus, zelfredzaamheid, onafhankelijkheid, zelfverzekerdheid en assertiviteit kwamen bij mannen meer naar voren dan bij vrouwen.

De eigenschap ambitieus kwam tijdens de interviews het vaakst naar voren. Een individu wordt volgens de theorie als ambitieus beschouwd wanneer hij ijverig is om zichzelf verder te ontwikkelen. Mannelijke participanten spraken in vergelijking met vrouwen meer over de ontwikkelingen die zij op carrière-vlak hebben gemaakt. *‘Ik heb goed werk gehad als opleidingsfunctionaris. Ik was veel in het buitenland. En als ik daar cursussen had gevolgd kwamen die mensen daarna weer bij mij op school. Ging veel naar mensen die cursus waren en begeleidde de personeelszaken... Toen ik met voetbal gestopt ben, ben ik naar de avondschole gegaan. Om mij toch verder te ontwikkelen.’ Interview 2, r. 143/147.*

Daarnaast kwam de eigenschap zelfredzaamheid frequent voor bij de mannelijke participanten. Zelfredzaamheid houdt in dat een individu in staat is zichzelf te redden, zoals deze 90-jarige mannelijke participant in het interview benoemd. *‘Ik kan mij zelfstandig redden, ik red mij, ik drijf mijn huishouden helemaal alleen. Ik kook, ik doe kleine dingen in het huis. Sinds een paar jaar heb ik dan een hulp, die doet het grote werk, een hele aardig mevrouw is dat. Maar ik kook, ik strijk, ik was en ik doe alles zelfstandig. Ik koop zelfstandig mijn kleren, als het nodig is. Ja van A tot Z.’ Interview 1, r. 545.*

Tegen verwachting van de hypothese in, werden masculiene karaktereigenschappen zoals logisch, praktisch en atletisch vaker aangetroffen bij oudere vrouwen met een lage SES dan bij oudere mannen met een lage SES. Het totaalresultaat laat zien dat 54,9% van de masculiene karaktereigenschappen in de interviews met mannelijke participanten naar voren kwam en 45,1% in de interviews met vrouwelijke participanten.

Tabel 2

Frequentie Masculiene Karaktereigenschappen onder Mannen en Vrouwen

	<i>Sekse</i>		
	<i>Mannen</i> (<i>N</i> = 7)	<i>Vrouwen</i> (<i>N</i> = 12)	<i>Totaal</i> (<i>N</i> = 19)
Logisch	0	1	1
Praktisch	0	5	5
Atletisch	22	39	61
Ambitieus	31	12	43
Zelfredzaamheid	14	6	20
Onafhankelijkheid	4	0	4
Zelfverzekerdheid	1	0	1
Assertief	6	1	7
Totaal	78 (54,9%)	64 (45,1%)	142

Masculiene gedragingen

De hypothese stelt dat masculiene gedragingen vaker voorkomen bij oudere mannen met een lage SES dan bij oudere vrouwen met een lage SES. In Tabel 3 worden gedragingen weergegeven die als masculiene gedragingen worden gezien, volgens het framework. Deze stereotyperende gedragingen bestaan uit probleemgerichte coping, de rol als kostwinner, een

carrièregerichte houding, bereid een standpunt in te nemen, bereid risico's te nemen, leider-gedrag, houden van auto's en sporten in teamverband. Gedragingen die daadwerkelijk vaker werden aangetroffen bij mannelijke participanten dan bij vrouwelijke participanten omvatten de rol als kostwinner, carrièregericht zijn, bereid zijn een standpunt in te nemen, bereid zijn om risico's te nemen en het houden van auto's.

Een carrièregerichte houding werd het vaakst gevonden in de interviews met mannen, en dit verschilde aanzienlijk van de bevindingen in de interviews met vrouwen. De mannelijke participanten stelden dat zij altijd hebben gewerkt in hun leven en dat hierbij vaak overuren kwamen kijken. *'Ik heb mijn hele leven gewerkt .... Tot mijn 60^e jaar, toen kon ik eruit.'* Interview 6, r. 213/219. & *'Er werd fulltime gewerkt, altijd met overuren.'* Interview 2, r. 196.

In vergelijking met de andere gedragingen kwam het bereid zijn een standpunt in te nemen ook relatief vaak voor in de interviews van mannelijke participanten. *'Nou, maar dat is mijn standpunt.'* Interview 1, r. 196 & *'Maar nogmaals, ik ben er natuurlijk voorstander van dat er niet gerookt wordt.'* Interview 1, r. 250.

Tegen verwachting van de hypothese in, werden masculiene gedragingen zoals het vertonen van leider-gedrag en sporten in teamverband vaker aangetroffen bij oudere vrouwen met een lage SES dan bij oudere mannen met een lage SES. In totaal werd er 72,7% van de masculiene gedragingen gevonden in de interviews met mannelijke participanten en slechts 27,3% in de interviews met vrouwelijke participanten.

Tabel 3

Frequentie Masculiene Gedragingen onder Mannen en Vrouwen

<i>Sekse</i>		
<i>Mannen</i>	<i>Vrouwen</i>	<i>Totaal</i>
<i>(N = 7)</i>	<i>(N = 12)</i>	<i>(N = 19)</i>

Probleemgerichte coping	0	1	1
Kostwinner	2	0	2
Carrièregericht	29	12	41
Bereid een standpunt te nemen	6	0	6
Bereid risico's te nemen	1	0	1
Leider gedrag	1	1	2
Houdt van auto's	1	0	1
Sport in teamverband	0	1	1
Totaal	40 (72,7%)	15 (27,3%)	55

Feminiene karaktereigenschappen

De hypothese stelt dat feminiene karaktereigenschappen vaker voorkomen bij oudere vrouwen met een lage SES dan bij oudere mannen met een lage SES. In Tabel 4 is zichtbaar welke eigenschappen volgens het framework worden gezien als traditionele feminiene eigenschappen, namelijk fantasierijk, creatief, artistiek, emotioneel, zorgzaam, vrolijk, meelevend, warm en sociaal. De eigenschappen emotioneel, zorgzaam, vrolijk, warm en sociaal kwamen bij de vrouwelijke sekse meer naar voren dan bij de mannelijke sekse.

Zorgzaam kwam tijdens de interviews met vrouwelijke participanten het vaakst naar voren. Onder deze eigenschap valt ook het zijn van mantelzorger, wat vele vrouwelijke participanten aangaven te doen. *'Ik ga een keer in de week naar mijn zus toe, ik heb ook de zorg voor haar. Ik ben ook gemachtigd voor alle dingen voor haar.'* Interview 12, r. 178.

Sociaal is de karaktereigenschap waarin het grootste verschil tussen de twee sekse werd waargenomen wat betreft de mate waarin deze werd benoemd. Vrouwelijke participanten benoemen zeer frequent het sociale aspect in hun leven tijdens de interviews. *'Ja, met veel plezier woon ik hier. Elke donderdag hebben wij bingo, of er wordt een zanger*

uitgenodigd elke maand. Of er is kaartjes maken. Ik wil geen kaartje meer maken want ik maak me eigen. Dat doe je dan voor de rest, je wilt ook meedoen met andere bewoners’.

Interview 4, r. 175. Een verweduwd vrouwelijke participant benoemt het belang van sociaal contact, om zich minder eenzaam te voelen. *‘Gymnastiek, bingo, klaverjassen. Dat zeg ik. Je moet onder de mensen blijven.’ Interview 5, r. 161.*

Tegen verwachting van de hypothese in, werden feminiene karaktereigenschappen zoals fantasierijk, creatief en meelevend vaker aangetroffen bij oudere mannen met een lage SES dan bij oudere vrouwen met een lage SES. 63,9% van de feminiene karaktereigenschappen werd uiteindelijk gevonden in de interviews van vrouwelijke participanten en 36,1% in de interviews van mannelijke participanten.

Tabel 4

Frequentie Feminiene Karaktereigenschappen onder Mannen en Vrouwen

	<i>Sekse</i>		
	<i>Mannen</i> (<i>N</i> = 7)	<i>Vrouwen</i> (<i>N</i> = 12)	<i>Totaal</i> (<i>N</i> = 19)
Fantasierijk	1	0	1
Creatief	4	1	5
Artistiek	1	0	1
Emotioneel	2	3	5
Zorgzaam	13	24	37
Vrolijk	0	1	1
Meelevend	3	2	5
Warm	1	3	4
Sociaal	5	19	24
Totaal	30 (36,1%)	53 (63,9%)	83

Feminiene gedragingen

De hypothese stelt dat feminiene gedragingen vaker voorkomen bij oudere vrouwen met een lage SES dan bij oudere mannen met een lage SES. In Tabel 5 worden gedragingen weergegeven die als feminiene gedragingen worden gezien, volgens het framework. Deze stereotyperende gedragingen bestaan uit emotiegerichte coping, rol als hoofd van het huishouden, een familiegerichte houding, goed gekleed, houden van kunst, sport met esthetiek, betrokkenheid bij anderen en geven om uiterlijk. Emotiegerichte coping, familiegericht, goed gekleed, sport met esthetiek, betrokken bij anderen en geven om uiterlijk kwamen bij de vrouwelijke sekse meer naar voren dan bij mannelijke sekse.

Een familiegerichte houding werd het vaakst aangetroffen in de interviews met vrouwen. Vrouwelijke participanten benoemen veel vaker in de interviews de tijd die zij spenderen met hun familie en hoe gesteld ze hierop zijn. *‘Deze (familiefoto), ik ben gek met mijn kleinkinderen, met mijn kinderen ook natuurlijk. Dan vrolijk ik helemaal op. Als ze dan komen ook en ze pakken je zo vast.’ Interview 16, r. 195.* Ook benoemd een vrouwelijke participant dat zij is gestopt met werken voor haar man, zodat zij voor de kinderen kon zorgen. *En toen ik mijn man leerde kennen, dat is een varende man geweest, hij is nu thuis natuurlijk. Het is met pensioen natuurlijk, maar dus toen kon ik niet werken. Toen moest ik voor de kinderen zorgen’ Interview 8, r. 286.*

Betrokken zijn bij anderen kwam daarnaast vaak voor in de interviews met vrouwen. Een betrokken individu wordt gezien als verbonden met anderen. Zo stelt een vrouwelijke participant dat ze altijd meeleeft met haar kinderen en openstaat voor het geven van advies, ondanks dat zij al ouder zijn. *‘Ik leef wel met ze mee. Maar geen zorgen, ik heb mijn taak gedaan als moeder. Nu moeten ze hun taak zelf volbrengen naar hun kinderen. Maar willen ze raad, nou kom maar.’ Interview 4, r. 127.*

Tegen verwachting van de hypothese in, werden feminiene gedragingen zoals de rol als hoofd van het huishouden en het houden van kunst vaker aangetroffen bij oudere mannen met een lage SES dan bij oudere vrouwen met een lage SES. In totaal werden er 58,5% van de feminiene eigenschappen gevonden bij vrouwelijke participanten en 41,5% bij mannelijke participanten.

Tabel 5

Frequentie Feminiene Gedragingen onder Mannen en Vrouwen

	<i>Sekse</i>		
	<i>Mannen</i> (<i>N</i> = 7)	<i>Vrouwen</i> (<i>N</i> = 12)	<i>Totaal</i> (<i>N</i> = 19)
Emotiegerichte coping	1	3	4
Hoofd van het huishouden	3	1	4
Familiegericht	73	91	164
Goed gekleed	0	3	3
Houdt van kunst	3	0	3
Sport met esthetiek	5	7	12
Betrokkenheid bij anderen	5	21	26
Geeft om uiterlijk	0	1	1
Totaal	90 (41,5%)	127 (58,5%)	217

Positieve gezondheid

De hypothese stelt dat er sekseverschillen aanwezig zijn tussen mannelijke- en vrouwelijke sekse met betrekking tot positieve gezondheidspercepties. In Tabel 6 worden thema's weergegeven, gebaseerd op de theorie uit het framework, die gerelateerd kunnen worden aan het gedachtegoed van de positieve gezondheid. De resultaten laten zien dat deze

thema's over het algemeen vaker voorkwamen bij oudere vrouwen met een lage SES dan bij oudere mannen met een lage SES. De thema's fysieke-, mentale-, en sociale gezondheid en aanpassingsvermogen kwamen meer voor bij vrouwen. Zelfredzaamheid kwam echter meer voor bij mannen. In totaal werden er 38,1% van thema's gerelateerd aan positieve gezondheid gevonden bij mannelijke participanten en 61,9% bij vrouwelijke participanten.

Tabel 6

Frequentie Thema's Gerelateerd aan Positieve Gezondheid onder Mannen en Vrouwen

	<i>Sekse</i>		
	<i>Mannen</i> (<i>N</i> = 7)	<i>Vrouwen</i> (<i>N</i> = 12)	<i>Totaal</i> (<i>N</i> = 19)
Aanpassingsvermogen	0	1	1
Zelfredzaamheid	14	6	20
Fysieke gezondheid	32	47	79
Mentale gezondheid	11	25	36
Sociale gezondheid	2	17	19
Totaal	59 (38,1%)	96 (61,9%)	155

Discussie

Het huidige onderzoek heeft gekeken naar in hoeverre er verschillen zijn aan te duiden tussen sekse en gender, tijdens interviews over positieve gezondheidspercepties bij ouderen met een lage sociaaleconomische status. De eerste hypothese stelt dat er weinig tot geen verschillen zichtbaar zullen zijn tussen sekse en gender bij ouderen met een lage sociaaleconomische status. Dit betekent dat oudere mannen met een lage SES over het algemeen meer masculiene karaktereigenschappen en gedragingen zullen vertonen dan oudere vrouwen met een lage SES. Oudere vrouwen met een lage SES zullen over het algemeen meer feminiene karaktereigenschappen en gedragingen vertonen dan oudere mannen met een lage SES. De tweede hypothese stelt dat er sekseverschillen aanwezig zijn tussen mannelijke sekse en vrouwelijke sekse met betrekking tot positieve gezondheidspercepties van ouderen met een lage sociaaleconomische status.

Karaktereigenschappen

De resultaten laten zien dat oudere mannen met een lage SES meer masculiene karaktereigenschappen vertonen dan oudere vrouwen met een lage SES, zoals ambitieus, zelfredzaamheid, onafhankelijkheid, zelfverzekerdheid en assertiviteit. Daarnaast vertonen oudere vrouwen met een lage SES meer feminiene eigenschappen dan oudere mannen met een lage SES, zoals emotioneel, zorgzaam, vrolijk, warm en sociaal.

Deze resultaten bevestigen het standpunt van Visser (2002), die de suggestie doet dat mannen over het algemeen worden geassocieerd met masculiene karaktereigenschappen en vrouwen met feminiene karaktereigenschappen. Daarnaast sluiten de resultaten aan bij de bevindingen van Bem (1974), waarin specifieke persoonlijkheidskenmerken werden gecategoriseerd als mannelijk of vrouwelijk. Volgens de theorie worden de eigenschappen ambitieus, zelfredzaamheid, onafhankelijkheid en assertiviteit omschreven als traditionele masculiene karaktereigenschappen (Bem, 1974; Prentice & Carranza., 2002; Spence &

Helmreich., 1978). Tijdens de interviews kwamen deze eigenschappen ook meer naar voren bij mannen dan bij vrouwen. De karaktereigenschappen vrolijk en warm, geassocieerd met de vrouwelijke sekse volgens Bem (1974), kwamen in de interviews ook vaker naar voren bij vrouwelijke participanten.

Zelfverzekerdheid werd ook vaker aangetroffen in de interviews met oudere mannen met een lage SES, terwijl de eigenschappen zorgzaam en sociaal vaker naar voren kwamen in de interviews met oudere vrouwen met een lage SES. Deze bevindingen komen overeen met het onderzoek van Helgeson (1994), waarin eigenschappen worden beschreven die centraal staan in de categorieën ‘mannelijkheid’ en ‘vrouwelijkheid’. Helgeson introduceerde in zijn onderzoek het concept van de ‘mannelijke man’ en de ‘vrouwelijke vrouw’, waarbij de eigenschap zelfverzekerdheid wordt geassocieerd met de mannelijke man en de eigenschappen sociaal en warm met de vrouwelijke vrouw.

Alhoewel de meeste masculiene eigenschappen in de interviews met oudere mannen met een lage SES voorkwamen, werden sommige van deze eigenschappen vaker aangetroffen in de interviews met oudere vrouwen met een lage SES. Dit was het geval bij de masculiene eigenschappen logisch, praktisch en atletisch. Deze onverwachte bevinding werd ook gedaan bij sommige feminiene eigenschappen, die vaker werden aangetroffen in de interviews met mannen dan met vrouwen. Dit was het geval bij de feminiene eigenschappen fantasierijk, creatief en meelevend. Deze uitkomsten zijn in strijd met de bevindingen uit onderzoek van Visser (2002) en Bem (1974), waarin deze masculiene eigenschappen expliciet worden geassocieerd met de mannelijke sekse, en de feminiene eigenschappen met de vrouwelijke sekse.

Deze opvallende bevindingen kunnen worden verklaard volgens de theorie van Helgeson (1994) die naast de ‘mannelijke man’ en de ‘vrouwelijke vrouw’ ook het concept van de ‘vrouwelijke man’ en de ‘mannelijke vrouw’ introduceert in zijn onderzoek. Dit

principe impliceert een overlapping in mannelijke- en vrouwelijke eigenschappen, die niet strikt genderspecifiek zijn. Hoewel logisch, praktisch en atletisch dus volgens stereotyperende theorieën worden beschouwd als mannelijke eigenschappen, blijken ze in dit geval niet gebonden te zijn aan een specifiek gender. Hetzelfde geldt voor de stereotyperende vrouwelijke eigenschappen fantasierijk, creatief en meelevend.

Gedragingen

De resultaten laten zien dat masculiene gedragingen meer voorkomen bij oudere mannen met een lage SES dan bij oudere vrouwen met een lage SES, zoals de rol als kostwinner, een carrièregerichte houding, bereid zijn een standpunt in te nemen, bereid zijn om risico's te nemen en het houden van auto's. Daarnaast vertonen oudere vrouwen met een lage SES meer feminiene gedragingen dan oudere mannen met een lage SES, zoals emotiegerichte coping, een familiegerichte houding, goed gekleed zijn, sporten met esthetiek, betrokkenheid bij anderen en het geven om uiterlijk.

Deze bevindingen sluiten aan bij eerdere studies die hebben aangetoond dat er sprake is van een prototype man en prototype vrouw, gebaseerd op specifieke genderrollen. Het prototype man wordt over het algemeen gezien als de kostwinner van het gezin en als carrièregericht. Het prototype vrouw wordt beschouwd als het hoofd van het huishouden en de verzorger van de kinderen en heeft hiermee een meer familiegerichte houding (Deaux et al., 1984; Visser, 2002). Deze verwachtingen blijken ook terug te komen in de interviews.

Echter, enkele masculiene gedragingen die volgens de theorie behoren tot het prototype man werden vaker aangetroffen in de interviews met vrouwen. Dit was het geval bij de masculiene gedragingen probleemgerichte coping, het vertonen van leider-gedrag en het sporten in teamverband. In tegenstelling tot de verwachtingen kwamen ook enkele feminiene gedragingen vaker voor in de interviews met mannen dan met vrouwen. Dit was het geval bij de rol als het hoofd van het huishouden en het houden van kunst.

Deze opvallende bevindingen kunnen worden verklaard door een ontwikkeling die heeft plaatsgevonden op het gebied van gendertraditionalisme de afgelopen jaren. Uit een onderzoek van Sweeting et al. uit 2013 naar de invloed van genderrollen op het welzijn komt naar voren dat het gendertraditionalisme is afgenomen, vergeleken met eerder onderzoek uit 1991 en 2007. Dit betekent dat mannen minder vaak in de traditionele rol als kostwinner en carrièregericht treden en vrouwen minder vaak als hoofd van het huishouden en familiegericht, en dat er dus sprake is van overlapping binnen deze man-vrouw verdeling. Het afnemen van gendertraditionalisme wordt met deze bevinding ondersteund.

Positieve gezondheid

De resultaten laten zien dat thema's gerelateerd aan positieve gezondheidspercepties over het algemeen vaker voorkwamen bij oudere vrouwen met een lage SES dan bij oudere mannen met een lage SES, zoals aanpassingsvermogen, fysieke- mentale, en sociale gezondheid. Deze bevinding ligt in lijn met eerder onderzoek van Stephan et al. (2017) en André et al. (2018), waarbij werd gesteld dat vrouwen over het algemeen meer aandacht besteden aan hun eigen gezondheid dan mannen.

Het thema zelfredzaamheid werd vaker gevonden in de interviews met mannen dan met vrouwen. Dit resultaat komt overeen met de standpunten van Slaven & Lorente (2017) en Prentice & Carranza (2002), die zelfredzaamheid bestempelen als een masculiene eigenschap die hoort bij de mannelijke sekse.

Limitaties

Er zijn een aantal beperkingen bij het huidige onderzoek. Ten eerste was er sprake van een zeer beperkte steekproef, bestaande uit slechts 19 participanten. Uit de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit 2018 blijkt dat 51% van de 65-plussers laagopgeleid is en dus een lage sociaaleconomische status heeft. Met in totaal 3,6 miljoen 65-plussers in Nederland op 1 januari 2023 impliceren deze gegevens dat circa 1,8 miljoen

individuen van deze leeftijdsgroep leven met een lage sociaaleconomische status (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023). Hierdoor vertegenwoordigt de steekproef van 19 participanten slechts een zeer beperkt deel van deze populatie. Dit heeft als gevolg dat de gevonden resultaten niet generaliseerbaar zijn naar de rest van deze populatie. Er wordt geadviseerd om een eventueel vervolgonderzoek uit te voeren met een grotere steekproef om de externe validiteit van het onderzoek te vergroten.

Een tweede beperking betreft de onevenredige man-vrouw verdeling binnen de steekproef, waarbij 7 mannen (36,8%) en 12 vrouwen (63,2%) werden geïnterviewd. Omdat er tijdens de data-analyse is gekeken naar de mannelijke sekse in vergelijking met de vrouwelijke sekse is de geslachtsverhouding van belang. Als gevolg van deze scheve verdeling wordt de vrouwelijke sekse oververtegenwoordigd, terwijl de mannelijke sekse wordt ondervertegenwoordigd. Dit kan ertoe leiden dat de bevindingen voor de mannelijke- en vrouwelijke sekse niet generaliseerbaar zijn. Een scheve verdeling van data leidt namelijk tot een beperking van de validiteit van de resultaten (van Heijst, 2023). Om deze reden is het wenselijk om tijdens een eventueel vervolgonderzoek een evenredige man-vrouw verdeling te creëren of gebruik te maken van percentages.

Een derde beperking van het onderzoek omvat de gevoeligheid voor herhalingen binnen de gehanteerde methode. De interviews zijn open gecodeerd door drie verschillende studenten en één onderzoeksassistente. Bij eventuele herhaling van het onderzoek bestaat de kans dat er alternatieve codes worden gebruikt omdat er door anderen wordt gecodeerd. Dit zou vervolgens een invloed kunnen uitoefenen op de resultaten en andere bevindingen kunnen geven. In het huidige onderzoek is deze gevoeligheid terug te zien aan het feit dat bepaalde categorieën veel vaker voorkomen dan andere categorieën.

Het huidige onderzoek had ook een aantal sterke punten. De kracht van het onderzoek ligt grotendeels bij het gebruik van de foto-elicitering methode. Het gebruik van foto's in een

interview creëert een discussie waaruit veel gegevens en kennis kan worden gehaald. Hierbij wordt het oproepen van diepe emoties, herinneringen en ideeën gestimuleerd. (Glaw et al., 2017). De hersendelen die verantwoordelijk zijn voor de verwerking van visuele informatie zijn evolutionair gezien ouder dan de hersendelen verantwoordelijk voor verbale informatieverwerking (Harper, 2002). De foto-elicitering methode onderscheidt zich hiermee van conventionele interviews, omdat het de mogelijkheid biedt om diepere elementen van het menselijk bewustzijn te verkennen (Glaw et al., 2017).

Een andere kracht van het huidige onderzoek ligt in het feit dat er beperkt onderzoek is verricht naar deze leeftijdsgroep met betrekking tot gender. Het begrip gender is pas in de jaren 70 van de vorige eeuw geïntroduceerd door Joan Scott, wat betekent dat de onderzochte doelgroep is opgegroeid in een maatschappij waarbij traditionele rollen als normaal werden beschouwd. Volgens een artikel van Scott uit 1986 moest gender vanaf toen worden gebruikt bij het bespreken van rollen en gedragingen van mannen en vrouwen, in plaats van sekse. Deze context draagt bij aan het huidige onderzoek en biedt inzicht in de veranderende percepties van gender binnen deze specifieke generatie.

Implicaties

Voorafgaand aan het huidige onderzoek was er weinig bekend over de rol van sekse en gender op de perceptie van positieve gezondheid, bij ouderen met een lage sociaaleconomische status. Dit komt merendeels doordat het begrip gender pas in 1986 werd geïntroduceerd door J. Scott. Uit een onderzoek van Sweeting et al. (2013) kwam naar voren dat het traditionele genderbeeld de afgelopen jaren is veranderd. Het gendertraditionalisme was namelijk lager onder vrouwen, jongere mensen van 20 tot 34 jaar oud en minder traditionele huishoudens tijdens het onderzoek in 2007, in vergelijking met vergelijkbare data van de 'British Household Panel Survey' uit 1991 (Sweeting et al., 2013). De bevindingen in dit huidige onderzoek dragen bij aan het bevestigen van de langzaam afname van

gendertraditionalisme, maar laat ook zien dat dit principe onder de oudere leeftijdsgroep nog altijd sterk heerst.

Daarnaast betreft het onderzoek een kwetsbare doelgroep. Sociale kwetsbaarheid wordt gedefinieerd door individuele omstandigheden of gemeenschapsfactoren die ervoor zorgen dat een persoon meer risico loopt of vatbaarder is voor een negatieve uitkomst (Johnson et al., 2021). De onderzochte doelgroep is door leeftijdsgebonden factoren gevoelig voor beperkingen op mentaal- en fysiek gebied en daarnaast is er in de meeste gevallen sprake van een laag inkomen.

Vervolgonderzoek

Een toekomstig vervolgonderzoek zou zich ten eerste kunnen richten op een jongere doelgroep, specifiek adolescenten. In het geval van 16 tot 21-jarigen is het begrip gender al lange tijd voor hun geboorte geïntroduceerd en ontwikkeld. Uit onderzoek van Wallace et al. (2021) blijkt dat veel adolescenten een positieve houding hebben ten opzichte van gendergelijkheid, maar tegelijkertijd ook geloven in traditionele genderrollen. Door een vervolgonderzoek uit te voeren bij een jongere doelgroep kan het contrast worden weergegeven tussen deze twee leeftijdsgroepen op het gebied van sekse en gender.

Ten tweede zou voor vervolgonderzoek een kwantitatieve onderzoeksmethode gebruikt kunnen worden. Deze onderzoeksmethode brengt verschillende voordelen met zich mee, zoals de mogelijkheid tot replicatie, grotere steekproeven en het toetsen van hypotheses (Bhandari, 2022). Door bijvoorbeeld gebruik te maken van een online enquête en deze te verspreiden op middelbare scholen of universiteiten wordt een zeer grote doelgroep bereikt. Naast het feit dat deze methode veel minder arbeidsintensief is, doordat er geen interviews te hoeven worden afgenomen, wordt de generaliseerbaarheid van het onderzoek ook verhoogd. Dit komt door het grotere bereik van een kwantitatief onderzoek en de daardoor representatievere resultaten die worden verkregen (Bhandari, 2022). Door vragen toe te

voegen aan de enquête waarop de sociaaleconomische status gebaseerd kan worden, over bijvoorbeeld het opleidingsniveau en het inkomen, kan er onderscheid gemaakt worden in de resultaten tussen een hoge- en een lage sociaaleconomische status. Op deze manier kan er een veel grotere doelgroep worden onderzocht met betrekking tot sekse- en genderverschillen en kan er worden gekeken naar het verschil tussen de twee verschillende leeftijdsgroepen.

Conclusie

De resultaten laten zien oudere mannen met een lage SES meer masculiene karaktereigenschappen en gedragingen vertonen dan oudere vrouwen met een lage SES, zoals ambitieus, onafhankelijkheid en het hebben van een carrièregerichte houding. Oudere vrouwen met een lage SES vertonen meer feminiene eigenschappen dan oudere mannen met een lage SES, waaronder emotioneel, zorgzaam en het hebben van een familiegerichte houding. Daarnaast laten de resultaten zien dat de thema's gerelateerd aan positieve gezondheidspercepties vaker voorkwamen in de interviews met oudere vrouwen met een lage SES dan bij mannen, zoals aanpassingsvermogen, fysieke- mentale, en sociale gezondheid. Zelfredzaamheid kwam daarentegen vaker voor bij oudere mannen met een lage SES dan bij vrouwen.

Referenties

- André, S., R. Meuleman en G. Kraaykamp (2018). Geslacht en de kloof in gezondheidsgedrag. In: *Een (on)gezonde leefstijl: Opleiding als scheidslijn*. <https://digitaal.scp.nl/leefstijl/geslacht-en-de-kloof-in-gezondheidsgedrag>
- APA Dictionary of Psychology. (z.d.-b). <https://dictionary.apa.org/top-down-design>
- APA Dictionary of Psychology. (z.d.-c). <https://dictionary.apa.org/bottom-up-design>
- Ballering, A. V., Bonvanie, I. J., Hartman, T. O., Monden, R., & Rosmalen, J. (2020). Gender and sex independently associate with common somatic symptoms and lifetime prevalence of chronic disease. *Social Science & Medicine*, 253, 112968. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.112968>
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155–162. <https://doi.org/10.1037/h0036215>
- Bhandari, P. (2022). *Een introductie tot kwantitatief onderzoek | uitleg & voorbeelden*. Scribbr. <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/kwantitatief-onderzoek/>
- Bornstein, R. F. (2011). Toward a process-focused model of test score validity: Improving psychological assessment in science and practice. *Psychological Assessment*, 23(2), 532–544. <https://doi.org/10.1037/a0022402>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Ouderen*. Geraadpleegd op 9 december 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>
- Deaux, K., & Lewis, L. (1984). Structure of gender stereotypes: interrelationships among components and gender label. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(5), 991–1004. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.46.5.991>
- Dedovic, K., Wadiwalla, M., Engert, V., & Pruessner, J. C. (2009). The role of sex and gender socialization in stress reactivity. *Developmental Psychology*, 45(1), 45–55. <https://doi.org/10.1037/a0014433>

- Glaw, X., Inder, K., Kable, A., & Hazelton, M. (2017). Visual Methodologies in Qualitative Research: Autophotography and Photo Elicitation Applied to Mental Health Research. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1). <https://doi.org/10.1177/1609406917748215>
- Goedendorp, M.M. (2016). *Community wise: stimulating, physical vitality, resilience and social vitality as components of positive health of inhabitants of neighborhoods with social economic status*. ZonMw Projects. <https://projecten.zonmw.nl/nl/project/community-wise-stimulating-physical-vitality-resilience-and-social-vitality-components>
- Harper, D. (2002). Talking about Pictures: a case for photo elicitation. *Visual Studies*, 17(1), 13–26. <https://doi.org/10.1080/14725860220137345>
- Helgeson, V. S. (1994). Prototypes and dimensions of masculinity and femininity. *Sex Roles*, 31(11–12), 653–682. <https://doi.org/10.1007/bf01544286>
<https://dictionary.apa.org/bottom-up-design>
<https://dictionary.apa.org/top-down-design>
- Huber, M., Knottnerus, J. A., Green, L., Van Der Horst, H. E., Jadad, A. R., Kromhout, D., Leonard, B. J., Lorig, K., Loureiro, I., Van Der Meer, J., Schnabel, P., Smith, R., Van Weel, C., & Smid, H. (2011). How should we define health? *The BMJ*, 343(jul26 2), d4163. <https://doi.org/10.1136/bmj.d4163>
- Huber, M., Van Vliet, M., & Boers, I. (2016, 1 februari). *Heroverweeg uw opvatting van het begrip 'gezondheid'*. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*. 2016;160:A7720
- Johnson, E., Herz, E., & Bell, J., Blue Sky Planning Solutions. (2021). *The Nature Conservancy for the Social Resilience Project*. Wells Reserve. Geraadpleegd op 10 december 2023, van <http://www.wellsreserve.org/writable/files/What-is-Social-Vulnerability-Nov21.pdf>

- Kachel, S., Steffens, M. C., & Niedlich, C. (2016). Traditional Masculinity and Femininity: Validation of a new scale assessing Gender Roles. *Frontiers in Psychology*, 7. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00956>
- Kulminski, A. M., Ukraintseva, S. V., Akushevich, I., Arbeev, K. G., Land, K. C., & Yashin, A. I. (2007). Accelerated accumulation of health deficits as a characteristic of aging. *Experimental Gerontology*, 42(10), 963–970. <https://doi.org/10.1016/j.exger.2007.05.009>
- Larsen, L. T. (2021). Not merely the absence of disease: A genealogy of the WHO's positive health definition. *History of the Human Sciences*, 35(1), 111–131. <https://doi.org/10.1177/0952695121995355>
- Naderifar, M., Goli, H., & Ghaljaie, F. (2017). Snowball sampling: a purposeful method of sampling in qualitative research. *Strides in Development of Medical Education*, 14(3). <https://doi.org/10.5812/sdme.67670>
- Platzer, F., Steverink, N., Haan, M., De Greef, M., & Goedendorp, M. M. (2021). A healthy view? exploring the positive health perceptions of older adults with a lower socioeconomic status using photo-elicitation interviews. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 16(1). <https://doi.org/10.1080/17482631.2021.1959496>
- Scott, J. W. (1986). Gender: a useful category of historical analysis. *The American Historical Review*, 91(5), 1053. <https://doi.org/10.2307/1864376>
- Slaven, Kaitlin MD; Llorente, Maria D. MD. The Psychology of Gender and Health: Conceptual and Applied Global Concerns. M.P. Sanchez-Lopez and R.M. Limina-Gras, Eds. (2017) San Diego, CA: Elsevier, Inc.. The Journal of Nervous and Mental Disease 206(5):p 393, May 2018.
<https://doi.org/10.1097/nmd.0000000000000802>

- Volksgezondheid en Zorg. *Sociaaleconomische status | Opleiding*. (z.d.). Geraadpleegd op 10 december 2023, van <https://www.vzinfo.nl/sociaaleconomische-status/opleiding>
- Stephan, A., Strobl, R., Holle, R., Meisinger, C., Schulz, H., Ladwig, K., Thorand, B., Peters, A., & Grill, E. (2017). Male sex and poverty Predict Abrupt Health Decline: Deficit Accumulation Patterns and Trajectories in the KORA-Age Cohort study. *Preventive Medicine*. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2017.06.032>
- Sweeting, H., Bhaskar, A., Benzeval, M., Popham, F., & Hunt, K. (2013). Changing gender roles and attitudes and their implications for well-being around the new millennium. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 49(5), 791–809. <https://doi.org/10.1007/s00127-013-0730-y>
- Van Heijst, L. (2023, 28 juli). *Normale verdeling onderzoeken, begrijpen en interpreteren*. Scribbr. Geraadpleegd op , van <https://www.scribbr.nl/statistiek/normale-verdeling/>
- Visser, I. (2002). Prototypes of gender: conceptions of feminine and masculine. *Women's Studies International Forum*, 25(5), 529–539. [https://doi.org/10.1016/s0277-5395\(02\)00312-6](https://doi.org/10.1016/s0277-5395(02)00312-6)
- Wallace, R., Lua, C. T., & Greene, E. (2021). Older adults coping in times of crisis; vulnerable or valuable untapped resource? *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 36(8), 1295–1296. <https://doi.org/10.1002/gps.5513>
- Institute for Positive Health. (z.d.). *Wat is positieve gezondheid?*. Geraadpleegd op 10 oktober 2023, van <https://www.iph.nl/positieve-gezondheid/wat-is-het/>
- Xue, Y., Lü, J., Zheng, X., Zhang, J., Lin, H., Qin, Z., & Zhang, C. (2021). The relationship between socioeconomic status and depression among the older adults: The mediating role of health Promoting lifestyle. *Journal of Affective Disorders*, 285, 22–28. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.01.085>

Bijlage A

Afbeeldingen foto-elicatie methode: Positieve Gezondheid

Deze bijlage bevat de afbeeldingen die zijn gebruikt tijdens de interviews over positieve gezondheid, als onderdeel van de foto-elicatie methode.

Sociale Gezondheid

Afbeelding 1: Terras

Afbeelding 2: Mannen die Kaarten

Afbeelding 4: Grootouders

Mentale Gezondheid

Afbeelding 5: Depressie

Afbeelding 6: Bankje

Fysieke Gezondheid

Afbeelding 7: Groep Ouderen die Samen Bewegen

Afbeelding 8: Mannen die Voetballen

Afbeelding 9: Man in Rolstoel

Geld en Woonplaats

Afbeelding 10: Community Spijk

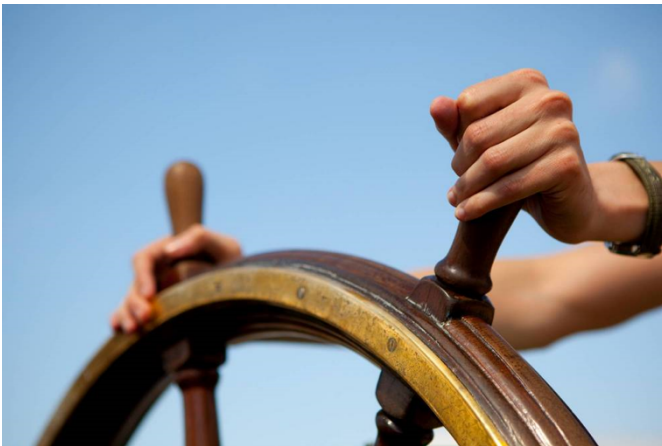

Afbeelding 11: Geldbiljetten

Zelfregie

Afbeelding 11: Scheepsroer

Bijlage B

Framework: gender- en sekseverschillen

Genderverschillen man/vrouw

Karaktereigenschappen: masculien

Code (bron)	Definitie	Beschrijving
Egoïstisch (1)	X stelt eigenbelang voorop	
Rationeel (1)	X neemt doordachte besluiten, meer op basis van redenering dan emotie	
Logisch (1)	X beredeneert op basis van algemeen geaccepteerde kennis	
Analytisch (1,3)	X kan een situatie goed ontleden en beschrijven	
Competitief (2)	X wilt graag beter presteren dan een ander	
Dominant (2,3,6)	X is overheersend en/of oefent controle over anderen uit	
Agressief (3,5) (agressiviteit)	X vertoont gedrag dat is gericht op het beschadigen van de ander	
Krachtig (3)	X is fel in zijn/haar overtuiging	
Atletisch (3,4,5)	X houdt zich bezig met sport	
Ambitieuus (3,4,5)	X is ijverig om zichzelf verder te ontwikkelen	
Zelfstandig (3,4)	X is onafhankelijk van een ander	
Zelfredzaamheid (4)	X is in staat voor zichzelf te zorgen	
Emotionele stabiliteit (5)	X is voorspelbaar en consistent in zijn of haar emotionele reacties en raakt niet snel geprikkeld door stressvolle situaties	
Onafhankelijk (3,4)	X wordt niet door iets of iemand beïnvloed om iets te doen	
Interesse in band met mannen (5)	X heeft interesse in een vriendschappelijke band met mannen	

Zelfverzekerdheid (6)	X heeft veel vertrouwen in hun eigen kunnen	
Assertief (3)	X kan grenzen en wensen benoemen	
Individualistisch (3)	X is onafhankelijk in gedrag en/of zelfstandig in denken	
Zelfvoorzienend (3)	X is in staat om voor zichzelf te zorgen en/of heeft geen hulp nodig van anderen	

Karaktereigenschappen: feminien

Code	Definitie	Beschrijving
Fantasierijk (1)	X heeft fictief denkvermogen	
Zachtaardig (1,3,4)	X is mild en/of zonder strengheid en/of agressie	
Creatief (1)	X heeft originele nieuwe ideeën	
Artistiek (1)	X houdt zich bezig met kunst	
Emotioneel (1,2)	X is fluctuerend in zijn of haar emotionele reacties	
Zorgzaam (4,6)	X draagt bij aan de mentale/fysieke gezondheid van een ander	
Aanhankelijk (4)	X heeft er behoefte aan om bij iemand te zijn	
Vrolijk (3,4)	X uit positieve gevoelens en/of is opgewekt	
Meelevend (3,4)	X geeft blijk van medegevoel	
Sympathiek (3,4)	X is bereid zich in een ander te verplaatsen en is aangenaam in omgang	
Meegaand (4)	X is inschikkelijk en/of flexibel	
Kinderlijk (3)	X ziet weinig gevaren in het leven, goed van vertrouwen en/of heeft een zekere mate van onschuld	
Vleiend (3)	X doet overdreven lief en/of vriendelijk	
Verlegen (3,6)	X is terughoudend in sociale situaties	
Warm (3)	X is iemand die veel liefdevolle gevoelens heeft en/of deelt	
Trouw (3)	X is loyaal	

Georiënteerd op familie (5)	X geeft veel om familie en wil een actieve rol voor hen spelen	
Sociaal (6)	X gaat (spontaan) gesprekken aan	
Uit genegenheid (3)	X uit positieve gevoelens en is opgewekt	
Goedgelovig (3)	X vertrouwt op de goedheid van anderen	
Loyaal (3)	X is trouw aan iets/iemand	
Begripvol (3)	X staat open voor wat de ander zegt en ziet beide kanten van het verhaal	
Toegeeflijk (3)	X is inschikkend en meegaand	
Gevoelig voor behoeften van anderen (3)	X merkt de behoeftes van anderen op	
Teder (3)	X vertoont affectie en gevoelens richting de ander	

Gedragingen: masculien

Code	Definitie	Beschrijving
Probleemgerichte coping (7)	X benadert een probleem of situatie actief en richt zich op het oplossen ervan	
De kostwinner (8)	X verdient voor zichzelf en het gezin	
Moeite met hulp vragen (9)	X vraagt niet snel steun aan anderen en/of ervaart hier moeite mee	
Carrièregericht (1,6)	X geeft aan zijn/haar baan belangrijk te vinden/gevonden te hebben	
Verdedigt eigen geloven (4)	X laat zich niet snel ompraten en/of verandert zijn geloof	
Bereid een standpunt in te nemen (3,4)	X is bereid een standpunt in te nemen	
Neemt gemakkelijk een besluit (3)	X heeft geen/weinig moeite met knopen doorhakken	
Bereid risico's te nemen (3)	X is bereid om risico's te nemen	
Leider gedrag (3)	X kan mensen beïnvloeden om een doel te bereiken	
Houdt van auto's (6)	X stelt van auto's te houden	

Sport in teamverband (10)	X heeft voorkeur voor een sport in teamverband	
Sport met kracht (10)	X heeft voorkeur voor een sport waarin kracht centraal staat	
Sport met uithoudingsvermogen (10)	X heeft voorkeur voor een sport waarin uithoudingsvermogen centraal staat	

Gedragingen: feminien

Code	Definitie	Beschrijving
Emotiegerichte coping (7,11)	X benadert een probleem of situatie niet actief, maar focust op de emoties en gedachten die erdoor opgeroepen worden	
Hoofd van het huishouden (8)	X is hoofdverantwoordelijk voor de taken in het huishouden	
Zorg voor de kinderen (8)	X draagt voornamelijk de zorg van de kinderen	
Betrokkenheid bij anderen (7)	X geeft aan verbonden te zijn met anderen	
Familiegericht (1)	X is georiënteerd op familie	
Hogere sociale voldoening (13)	X haalt voldoening uit sociale contacten	
Wil gekwetste gevoelens verzachten (3)	X wilt als iemand gekwetst is deze pijn verzachten	
Gebruikt geen harde taal (3)	X gebruikt geen grove taal (met regelmaat)	
Goed gekleed (3,6)	X steekt moeite in hun uiterlijk aan de hand van kleding en accessoires	
Geeft om uiterlijk (6)	X steekt moeite in uiterlijk om zichzelf goed te presenteren	
Houdt van kunst (6)	X stelt van kunst te houden	
Houdt van kinderen (3)	X stelt van kinderen te houden	
Sport met esthetiek (10)	X heeft voorkeur voor een sport waar kunstgevoel centraal staat	

Zwak (6)	X is niet gezond en sterk, raakt snel ziek	
----------	--	--

Gedragingen: androgeen

Code	Definitie	Beschrijving
Hulp vragen (12)	X zoekt hulp op het moment dat er problemen ontstaan	
Betrokkenheid bij anderen (25/28)	X maakt zich zorgen over naasten	

Sekseverschillen man/vrouw

Karaktereigenschappen: man

Code	Definitie	Beschrijving
Grotere waarde aan macht (14)	X hecht meer waarde aan sociale status en dominantie over andere mensen.	
Zelfeffectiviteit (15)	X heeft vertrouwen in eigen bekwaamheid om met succes invloed uit te oefenen in bepaalde situaties	
Zelf invloed hebben (16)	X geeft aan dat de uitkomst het gevolg is van eigen karakter/gedrag	

Karaktereigenschappen: vrouw

Code	Definitie	Beschrijving
Agreeableness (17)	X is vriendelijk en wil pro sociaal gedrag vertonen	
Neuroticisme (17)	X is emotioneel instabiel en/of heeft de neiging om geprikkeld te raken door stressvolle situaties	

Gedragingen: man

Code	Definitie	Beschrijving
Onderbreken van een ander in een groepsgesprek (20)	X geeft aan wel eens het gesprek te onderbreken wanneer een ander groepslid aan het woord is	

Moeite met hulp vragen (9/19)	X geeft aan moeite te hebben met/geen hulp te willen vragen aan anderen	
Vrijtijdsbesteding invullen met <i>odd-jobs</i> (21)	X geeft aan vrije tijd in te vullen met <i>odd-jobs</i> die variëren van licht tot gemiddelde intensiteit	

Gedragingen: vrouw

Code	Definitie	Beschrijving
Sociale participatie (20)	X neemt deel aan een bestaande groep in de vorm van maatschappelijke participatie	
Zorg voor familieleden (22/23)	X geeft zorg aan familieleden	
Formele hulp zoeken (24)	X geeft aan formele hulp te hebben gezocht	
Steun krijgen van familie/vrienden (25/26/27)	X krijgt steun van familie en/of vrienden	

Referentielijst Framework

1. Visser, I. (2002). Prototypes of gender: Conceptions of feminine and masculine. *Women's Studies International Forum*, 25(5), 529–539. r
2. Kachel, S., Steffens, M. C., & Niedlich, C. (2016). Traditional Masculinity and Femininity: Validation of a new scale assessing Gender Roles. *Frontiers in Psychology*, 7. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00956>
3. Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155–162. <https://doi.org/10.1037/h0036215>
4. Prentice, D. A., & Carranza, E. (2002). What women and men should be, shouldn't be, are allowed to be, and don't have to be: The contents of prescriptive gender stereotypes. *Psychology of Women Quarterly*. <https://doi.org/10.1111/1471-6402.t01-1-00066>
5. Spence, J. T., & Helmreich, R. L. (1978). *Masculinity & femininity: their psychological dimensions, correlates, and antecedents*. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA37878118>

6. Helgeson, V. S. (1994). Prototypes and dimensions of masculinity and femininity. *Sex Roles*, 31, 653-682. <https://doi.org/10.1007/BF01544286>
7. Renk, K., & Creasey, G. (2003). The relationship of gender, gender identity and coping strategies in late adolescents. *Journal of Adolescence*, 26(2), 159–168. [https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/S0140-1971\(02\)00135-5](https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/S0140-1971(02)00135-5)
8. Deaux, K., and Lewis, L. L. (1984). Structure of gender stereotypes: Interrelationships among components and gender label. *J. Pers. Soc. Psychol.* 46, 991–1004. doi: 10.1037/0022-3514.46.5.991
9. Matud, M. P., García, M., & Fortes, D. (2019). Relevance of gender and social support in Self-Rated health and life satisfaction in elderly Spanish people. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(15), 2725. <https://doi.org/10.3390/ijerph16152725>
10. Koivula, N. (2001). Perceived characteristics of sports categorized as Gender-Neutral, feminine and masculine. *Journal of sport behavior*, 24(4), 377–393. <https://psycnet.apa.org/record/2001-05522-003>
11. Dyson, R., & Renk, K. (2006). Freshmen Adaptation to university life: depressive symptoms, stress, and coping. *Journal of Clinical Psychology*, 62(10), 1231–1244. <https://doi.org/10.1002/jclp.20295>
12. Gianakos, I. (2000). Gender Roles and Coping with Work Stress. *Sex Roles*, 46(5/6), 149–158. <https://doi.org/10.1023/a:1019675218338>
13. Krames, L., England, R. & Flett, G.L. The role of masculinity and femininity in depression and social satisfaction in elderly females. *Sex Roles* 19, 713–721 (1988). <https://doi.org/10.1007/BF00288987>

14. Schwartz, S. H., & Rubel, T. (2005). Sex differences in value priorities: Cross-cultural and multimethod studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(6), 1010–1028. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.89.6.1010>
15. Huang, W., Liu, C., Hung, H., Hsu, S., & Chiou, A. (2022). Gender differences in factors associated with physical activity in patients with coronary artery disease. *Journal of Cardiovascular Nursing*, Publish Ahead of Print. <https://doi.org/10.1097/jcn.0000000000000804>
16. Shao, J., & Chen, S. (2019). Who did it better? Gender differences in effects of a dietary self-management intervention for older community-dwelling adults. *Journal of Women & Aging*, 33(5), 473–486. <https://doi.org/10.1080/08952841.2019.1707152>
17. Chapman, B. P., Duberstein, P. R., Sörensen, S., & Lyness, J. M. (2007). Gender Differences in Five Factor Model Personality Traits in an Elderly Cohort: Extension of Robust and Surprising Findings to an Older Generation. *Personality and individual differences*, 43(6), 1594–1603. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.04.028>
18. Hoyenga, K. B., & Hoyenga, K. T. (1993). *Gender-related differences: origins and outcomes*. Allyn and Bacon.
19. Smith, J. A., Braunack-Mayer, A., Wittert, G., & Warin, M. (2007). “I’ve been independent for so damn long!”: Independence, masculinity and aging in a help seeking context. *Journal of Aging Studies*, 21(4), 325–335. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2007.05.004>
20. Tomioka, K., Kurumatani, N., & Hosoi, H. (2017b). Positive and negative influences of social participation on physical and mental health among community-dwelling elderly aged 65–70 years: a cross-sectional study in Japan. *BMC Geriatrics*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12877-017-0502-8>

21. Ballering, A. V., Bonvanie, I. J., olde Hartman, T. C., Monden, R., & Rosmalen, J. G. (2020). Gender and sex independently associate with common somatic symptoms and lifetime prevalence of chronic disease. *Social Science & Medicine*, 253, 112968. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.112968>
22. Bom, J., Bakx, P., Schut, F., & van Doorslaer, E. (2019). The impact of informal caregiving for older adults on the health of various types of caregivers: A systematic review. *The Gerontologist*, 59 (5), e629–e642. <https://doi.org/10.1093/geront/gny137>
23. Campbell, L. D. (2010). Sons who care: Examining the experience and meaning of filial caregiving for married and never-married sons. *Canadian Journal on Aging*, 29, 73–74. <https://doi.org/10.1017/S071498080999033X>
24. Platzer, F., Steverink, N., Haan, M., De Greef, M., & Goedendorp, M. M. (2021). A healthy view? exploring the positive health perceptions of older adults with a lower socioeconomic status using photo-elicitation interviews. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 16(1). <https://doi.org/10.1080/17482631.2021.1959496>
25. Jaspers, A. (2022). *Verschillen in Verbetering van de Zelfmanagementvaardigheden en Eenzaamheid tussen de Huidige Versie en de Vorige Versie van Community Wise, met een Focus op de Verschillen in Ervaring tussen Mannen en Vrouwen* [Masterthese]. Rijksuniversiteit Groningen.
26. Okamoto, K., & Tanaka, Y. (2004). Gender differences in the relationship between social support and subjective health among elderly persons in Japan. *Preventive Medicine*, 38(3), 318–322. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2003.10.010>
27. Antonucci TC, Akiyama H. An examination of sex differences in social support among older men and women. *Sex Roles*. 1987;17:737–49

An examination of sex differences in social support among older men and women
(umich.edu)

28. Rahman, H. A., Tengah, A., Yusof, Y. M., Slesman, L., Hoon, C. Y., & Abdul-Mumin, K.

H. (2022). Predictors of satisfaction with life and health status of Older people in Brunei: a gender Comparative study. *International Journal of Public Health*, 67.

<https://doi.org/10.3389/ijph.2022.1605042>

Bijlage C

1. Sport

1.1 Sport nu

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Vindt voetbal leuk	X vindt voetbal leuk	Voetbal nu	X houdt zich bezig met voetbal
Recreatief atletiek	X vindt atletiek leuk om de recreatieve kant	Atletiek nu	X doet aan atletiek
Niet meer willen sporten	X wil niet meer sporten/heeft er geen interesse meer in	Niet meer willen sporten	X wil niet meer sporten/heeft er geen interesse meer in
Gymnastiek Gym Gaaf graag naar gymnastiek Zit bij gymnastiek	X gaat naar gymnastiek X doet aan gymnastiek X gaat graag naar gymnastiek X zit bij gymnastiek	Gymnastiek nu	X houdt zich bezig met gymnastiek
Sport nu Sporten Sport	X vertelt over sport nu X praat over sporten	Sport	X vertelt over sport ervaring
Tafeltennissen	X doet aan tafeltennis	Tafeltennissen nu	X doet aan tafeltennis
Hardlopen	X doet aan hardlopen	Hardlopen nu	X doet aan hardlopen
Handballen	X doet aan handballen	Handballen nu	X doet aan handballen

Korfbal	X doet aan korfbal	Korfbal nu	X doet aan korfbal
Reden voor niet sporten	X benoemt hier de reden om niet te sporten	Reden om niet te sporten	X benoemt hier de reden om niet te sporten
Sport behalve bij bewegsgroep niet	X sport behalve bij de bewegsgroep niet	Sport in bewegsgroep	X sport bij bewegsgroep
Reden voor sporten	X geeft zijn/haar reden voor niet sporten	Reden om niet te sporten	X geeft aan geen tijd te hebben voor sporten
Reden voor sporten	X geeft zijn/haar reden voor sporten	Reden voor sporten	X geeft aan te sporten voor lichamelijke gezondheid
Mening over manier van sporten	X geeft mening over manier van sporten	Mening over manier van sporten	X geeft aan hoe ze omgaat met een hoepel
Zwemmen	X doet aan zwemmen	Zwemmen nu	X doet aan zwemmen
Hekel aan sport Mening over sport	X stelt een hekel aan sport te hebben X geeft aan dat sporten hem/haar niet trekt	Negatief over sport	X spreekt negatief over sport

1.2 Sport vroeger

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Vroeger gevoetbald	X geeft aan vroeger gevoetbald te hebben	Voetbal vroeger	X hield zich bezig met voetbal
Sport vroeger	X praat over zijn/haar sport vroeger	Sport vroeger	X praat over zijn/haar sport vroeger
Vroeger lid atletiekvereniging	X was vroeger lid van een atletiekvereniging	Atletiek vroeger	X deed aan atletiek
Nooit voetballer geweest	X is nooit voetballer geweest	Nooit voetballer geweest	X is nooit voetballer geweest
Geen specifieke sport gedaan	X heeft eigenlijk niet een specifieke sport gedaan	Geen specifieke sport gedaan	X heeft eigenlijk niet een specifieke sport gedaan

1.3 Sport & gezondheid

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Invloed van sport op gezondheid Impact van sporten	X voelt zich prettig bij sporten X geeft aan dat sport goed voor ontwikkeling is X geeft aan dat sporten invloed heeft op afvallen X geeft aan dat sporten onderhouden moet worden voor een goede gezondheid	Sport en gezondheid	X praat over de invloed van sport op gezondheid
Niet meer kunnen sporten	X is niet meer in staat te kunnen sporten	Niet meer kunnen sporten	X is lichamelijk niet meer in staat te kunnen sporten
Sport en ouder worden	X stelt een negatief verband tussen sporten en ouder worden	Negatief verband tussen sport en ouder worden	X stelt een negatief verband tussen sporten en ouder worden
Blessure	X heeft last van een blessure	Blessure hebben	X heeft last van een blessure
Mening over toegankelijkheid sporten	X geeft een mening over in hoeverre de sport toegankelijk is	Mening over toegankelijkheid sporten	X geeft een mening over in hoeverre de sport toegankelijk is
Omgaan met fysieke problemen in verband met sport	X geeft aan dat hij/zij soms oefeningen overslaat door fysieke problemen X geeft aan dat hij/zij goed oplet na fysieke problemen tijdens sporten	Omgaan met fysieke problemen in verband met sport	X geeft aan hoe zij/hem omgaat met fysieke problemen in verband met sporten
Sport bij fysiotherapeut	X sport bij fysiotherapeut	Sport bij fysiotherapeut	X sport bij fysiotherapeut

1.4 Sport & sociaal

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Gezelligheid atletiek	X vindt atletiek leuk om de gezelligheid	Gezelligheid atletiek	X vindt atletiek leuk om de gezelligheid
Contact en sport Sport en sociaal contact Contact met andere sporters	X benoemt het verband tussen sport en sociaal contact X benoemt het verband tussen sport en sociaal contact X heeft het over contact die hij/zij heeft met andere sporters	Contact en sport	X heeft het over het (sociale) contact wat hij/zij heeft met andere sporters, of het verband tussen contact en sport
Mening over samen sporten	X geeft mening over samen sporten	Positief over samen sporten	X is positief over samen sporten
Mening over samen sporten	X geeft mening over samen sporten	Negatief over samen sporten	X is negatief over samen sporten

2. Gevolgen van ouder worden

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Gepasseerd station	X vindt zichzelf te oud voor bepaalde activiteit	Gepasseerd station	X vindt zichzelf te oud voor bepaalde activiteit
Voorzichtig Voorzichtigheid Voorzichtigheid sport	X is voorzichtig vanwege gezondheid	Voorzichtig	X is voorzichtig vanwege gezondheid
Restricties	X geeft aan ergens rekening mee te moeten houden	Restricties	X geeft aan ergens rekening mee te moeten houden
Fysieke klachten	X praat over zijn of haar fysieke klachten	Heeft fysieke klachten	X praat over zijn of haar fysieke klachten
Niet meer kunnen sporten	X is niet meer in staat te kunnen sporten	Niet meer kunnen sporten	X is niet meer in staat te kunnen sporten

Bewust van ouder worden	X is zich bewust van het ouder worden en de gevolgen ervan	Bewust van ouder worden en gevolgen ervan	X is zich bewust van het ouder worden en de gevolgen ervan
Mening over hulpmiddelen	X heeft een mening over hulpmiddelen m.b.t. ouder worden	Positief over gebruik hulpmiddelen	X is blij dat er hulpmiddelen zijn m.b.t. ouder worden
Mening over hulpmiddelen	X heeft een mening over hulpmiddelen m.b.t. ouder worden	Negatief over gebruik hulpmiddelen	X vindt hulpmiddelen m.b.t. ouder worden niks
Ouder worden	X geeft aan dat er lichamelijke consequenties hangen aan ouder worden	Ouder worden en de gevolgen ervan	X geeft aan dat er lichamelijke consequenties hangen aan ouder worden
Vriendschap en ouder worden	X benoemt het verband tussen vriendschap en ouder worden	Negatief verband tussen vriendschap en ouder worden	X benoemt het negatieve verband tussen vriendschap en ouder worden
Vriendschap en ouder worden	X benoemt het verband tussen vriendschap en ouder worden	Positief verband tussen vriendschap en ouder worden	X benoemt het positieve verband tussen vriendschap en ouder worden
Sport en ouder worden	X stelt een negatief verband tussen sporten en ouder worden	Negatief verband tussen sport en ouder worden	X stelt een negatief verband tussen sporten en ouder worden
Schoon van rolstoel	X is nog schoon van rolstoel	Zonder rolstoel	X heeft nog geen rolstoel nodig
Omgaan met ouder worden	X geeft zich over aan het ouder worden	Omgaan met ouder worden	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met ouder worden
Bejaardencentrum	X woont in een bejaardencentrum	Bejaarden centrum	X woont in een bejaardencentrum

3. Mening

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Mening over het huidige tijdsbeeld	X geeft een mening over het huidige tijdsbeeld	Mening over het huidige tijdsbeeld	X geeft een mening over het huidige tijdsbeeld
Geen behoefte	X vindt dat hij/zij ergens geen behoefte aan heeft	Geen behoefte	X vindt dat hij/zij ergens geen behoefte aan heeft
Mening over gezondheid	X geeft zijn/haar mening over wat gezondheid inhoudt	Mening over gezondheid	X geeft zijn/haar mening over wat gezondheid inhoudt
Neemt standpunt in Standpunt	X neemt een standpunt in	Standpunt	X neemt een standpunt in
Mening over onderzoek	X geeft een opmerking/ mening over het onderzoek	Mening over onderzoek	X geeft een opmerking/ mening over het onderzoek
Houdt niet van spelletjes	X houdt niet van spelletjes	Houdt niet van spelletjes	Houdt niet van spelletjes
Mening over andermans invulling van leven Mening over anderen	X geeft een mening over hoe een ander zijn leven invult of zou moeten invullen X deelt zijn/haar mening over anderen	Mening over anderen	X deelt zijn/haar mening over anderen
Mening over alcohol	X geeft een mening over het drinken van alcoholische dranken	Mening over alcohol	X geeft een mening over het drinken van alcoholische dranken
Mening over kleding	X geeft een mening over kleding	Mening over kleding	X geeft een mening over kleding

Houdt van kunst	X houdt van kunst	Kunst	X houdt zich bezig met kunst
Mening over maatschappij	X heeft een mening over de huidige maatschappij	Mening over maatschappij	X heeft een mening over de huidige maatschappij
Mening over roken	X geeft een mening over roken	Mening over roken	X geeft een mening over roken
Mening over hulpmiddelen	X heeft een mening over hulpmiddelen m.b.t. ouder worden	Mening over hulpmiddelen	X heeft een mening over hulpmiddelen m.b.t. ouder worden
Mening over bewegen Perceptie op bewegen	X geeft zijn/haar mening over bewegen	Mening over bewegen	X geeft zijn/haar mening over bewegen
Mening over geld	X deelt zijn/haar mening over geld	Mening over geld	X deelt zijn/haar mening over geld
Mening over interviewmethode	X geeft zijn/haar mening over de manier van interviewen	Mening over interview methode	X geeft zijn/haar mening over de manier van interviewen
Mening over toegankelijkheid sporten	X geeft een mening over in hoeverre de sport toegankelijk is	Mening over toegankelijkheid en sporten	X geeft een mening over in hoeverre de sport toegankelijk is
Dankbaarheid over gezondheidszorgmiddelen	X laat zijn dankbaarheid blijken over gezondheidszorg middelen	Dankbaarheid over gezondheidszorg middelen	X laat zijn dankbaarheid blijken over gezondheidszorg middelen
Mening over huidige relaties	X geeft zijn mening over hoe huidige relaties eruitzien	Mening over huidige relaties	X geeft zijn mening over hoe huidige relaties eruitzien
Geen oordeel Kan er verder niks van vinden	X heeft geen oordeel X kan er verder niks van vinden	Geen oordeel	X heeft geen oordeel

Mening over manier van sporten	X geeft mening over manier van sporten	Mening over manier van sporten	X geeft mening over manier van sporten
Mening over spellen	X geeft zijn/haar mening over spellen	Mening over spellen	X geeft zijn/haar mening over spellen
Mening over huidige bezigheden	X geeft mening over waar mensen huidig hun tijd aan besteden	Mening over huidige bezigheden	X geeft mening over waar mensen huidig hun tijd aan besteden
Mening over eenzaamheid	X geeft mening over eenzaamheid aan	Mening over eenzaamheid	X geeft mening over eenzaamheid aan
Vindt chocolade lekker	X vindt chocolade lekker	Houdt van chocolade	X vindt chocolade lekker
Mening over basiszorg	X geeft mening over basiszorg	Mening over basiszorg	X geeft mening over basiszorg
Hekel aan sport Mening over sport	X stelt een hekel aan sport te hebben X geeft een mening over sport	Mening over sport	X geeft een mening over sport

4. Verandering

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Omgaan met verandering Verandering	X vertel over omgaan met verandering in verband met sociale contacten	Omgaan met verandering in verband met sociale contacten	X vertel over omgaan met verandering in verband met sociale contacten
Vergelijken met vroeger Vergelijken van vroeger	X vergelijkt huidige situatie met vroeger	Vergelijken met vroeger	X vergelijkt huidige situatie met vroeger
Ouder worden	X praat over ouder worden en de gevolgen ervan	Ouder worden	X praat over ouder worden en de gevolgen ervan

Verskil door sociale omgeving Omgaan met verandering in verband met sociale contacten	X geeft aan zich anders te gedragen door sociale omgeving X vertel over omgaan met verandering in verband met sociale contacten	Aanpassen aan sociale omgeving	X geeft aan zich anders te gedragen door sociale omgeving
Omgaan met ouder worden	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met ouder worden	Omgaan met ouder worden	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met ouder worden
Actief leven vroeger	X had vroeger een actief leven	Actief leven vroeger	X had vroeger een actief leven
Vroeger	X vertelt over hoe het vroeger was	Vroeger	X vertelt over hoe het vroeger was

5. Onderzoek

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Geeft grenzen aan over eigen beoordelingsvermogen	X geeft zijn of haar grenzen aan over eigen beoordelingsvermogen	Geeft grenzen aan over eigen beoordelingsvermogen	X geeft zijn of haar grenzen aan over eigen beoordelingsvermogen
Mening over onderzoek	X geeft een opmerking/mening over het onderzoek	Mening over onderzoek	X geeft een opmerking/mening over het onderzoek
Mening over foto's	X geeft een mening over de foto's	Mening over foto's	X geeft een mening over de foto's
Mening over interviewmethode	X geeft zijn/haar mening over de manier van interviewen	Mening over interviewmethode	X geeft zijn/haar mening over de manier van interviewen

6. Bewegen

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
------------	-----------	-------------	-----------

Voorwaarde voor bewegen	X geeft voorwaarden waaraan je moet voldoen om te kunnen bewegen	Voorwaarde voor bewegen	X geeft voorwaarden waaraan je moet voldoen om te kunnen bewegen
Wandelen	X wandelt	Wandelen	X wandelt
Alleen wandelen	X wandelt alleen	Alleen wandelen	X wandelt alleen
Fietsen	X fietst	Fietsen	X fietst
Verband tussen bewegen en gezondheid	X benoemt het verband tussen bewegen en gezondheid	Verband tussen bewegen en gezondheid	X benoemt het verband tussen bewegen en gezondheid
Mening over bewegen Perceptie op bewegen	X geeft zijn/haar mening over bewegen	Mening over bewegen	X geeft zijn/haar mening over bewegen
Bewegen	X stelt in beweging te zijn	In beweging	X stelt in beweging te zijn
Probeert actief te zijn	X probeert actief te zijn	Poging tot actief te zijn	X probeert actief te zijn
Actief leven vroeger	X had vroeger een actief leven	Actief leven vroeger	X had vroeger een actief leven

7. Vrijtijdsbesteding

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Lezen	X geeft aan te lezen	Lezen	X geeft aan te lezen
Houdt niet van spelletjes	X houdt niet van spelletjes	Houdt niet van spelletjes	X houdt niet van spelletjes
Is vaak in natuur Natuur	X zoekt de natuur vaak op X praat over de natuur	Natuur	X houdt zich bezig met natuur

Overgeven aan de natuur	X geeft aan zich over te geven aan de natuur		
Vindt natuur prachtig	X vindt natuur prachtig		
Vindt buiten wel lekker	X vindt buiten zijn wel lekker		
Wandelen	X wandelt	Wandelen	X wandelt
Fietsen	X fietst	Fietsen	X fietst
Spellen	X speelt spellen	Spellen	X speelt spellen
Klaverjassen			
Gezellig klaverjassen			
Schuur	X is graag aan het werk in de schuur	Technische hobby	X is graag technisch bezig
Heeft veel met machines	X heeft veel met machines		
Club	X hoort bij een club	Onderdeel van vereniging	X is onderdeel van een vereniging
Lid van sjoelclub	X is lid van een sjoelclub		
Zit bij vereniging	X zit bij vereniging		
Kleding maken	X maakt kleding	Kleding maken nu	X maakt kleding als hobby
Kleding	X praat over kleding	Houdt zich bezig met kleding	X houdt zich bezig met kleding
Koken	X geeft aan te koken	Koken	X geeft aan te koken
Tijd met familie	X stelt tijd door te brengen met zijn/haar familie	Tijd met familie	X stelt tijd door te brengen met zijn/haar familie
Zingen in een koor	X zingt of heeft gezongen bij een koor	Zingen	X zingt of heeft gezongen

Kan niet kaarten	X kan niet kaarten	Kan niet kaarten	X kan niet kaarten
Zit niet bij een club	X zit niet bij een club	Niet onderdeel van vereniging	X zit niet bij een vereniging
Vindt autorijden leuk	X vindt autorijden leuk	Autorijden	X vindt autorijden leuk
Volksdansen	X doet aan volksdansen	Volksdansen	X doet aan volksdansen
Reizen	X praat over reizen	Reizen	X praat over reizen

8. Gevoelens

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Emoties Emotie	X praat over zijn/haar gevoelens	Emoties	X praat over zijn/haar gevoelens

8.1 Positieve gevoelens

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Gezegend	X vindt iets een zegen	Gezegend	X vindt iets een zegen
Dankbaar	X praat over dankbaarheid voor situatie	Dankbaar	X praat over dankbaarheid voor situatie
Trotsheid over naasten Trots Trots op familie	X spreekt trots uit over naasten X spreekt trots uit over iemand/situatie X geeft aan trots te zijn op zijn/haar familie	Trots	X spreekt trots uit
Geluk	X stelt geluk te hebben	Geluk	X stelt geluk te hebben
Genieten	X geeft aan te genieten	Genieten	X geeft aan te genieten
Gemoedelijk	X vindt iets gemoedelijk	Gemoedelijk	X vindt iets gemoedelijk
Vrolijk	X is vrolijk	Vrolijk	X is vrolijk

Tevredenheid	X spreekt tevredenheid uit	Tevredenheid	X spreekt tevredenheid uit
--------------	----------------------------	--------------	----------------------------

8.2 Negatieve gevoelens

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Tragiek van het leven Drama	X stelt dat iets tragiek van het leven is X vindt iets een drama/nare situatie	Tragedie	X vindt iets een nare situatie
Impact verdriet op mentale gezondheid Verdriet en gezondheid	X geeft de impact van verdriet op zijn mentale gezondheid X benoemt het verband tussen verdriet en gezondheid	Versband tussen verdriet en gezondheid	X geeft het verband van verdriet op zijn (mentale) gezondheid aan
Spijt Spijt hebben	X heeft ergens spijt van	Spijt	X heeft ergens spijt van
Stress	X ervaart stress	Stress	X ervaart stress
Bang	X is bang/vindt iets eng	Bang	X is bang/vindt iets eng is bang
Boos	X is boos over situatie	Boos	X is boos over situatie
Onveilig gevoel	X stelt een onveilig gevoel te hebben bij een bepaalde situatie	Onveilig gevoel	X stelt een onveilig gevoel te hebben bij een bepaalde situatie
Wraak	X praat over wraak	Wraak	X praat over wraak
Onrecht ervaren	X ervaart onrecht	Onrecht ervaren	X ervaart onrecht
Frustratie	X voelt zich gefrustreerd	Frustratie	X voelt zich gefrustreerd

8.3 Neutrale gevoelens

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
------------	-----------	-------------	-----------

Niet bang	X is niet bang	Niet bang	X is niet bang
Neutraal	X geeft aan neutraal te zijn	Neutraal	X geeft aan neutraal te zijn
Geen last eenzaamheid	X heeft geen last van eenzaamheid	Geen last van eenzaamheid	X heeft geen last van eenzaamheid

8.4 Sociale gevoelens

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Mee van doen Meeleven Medeleven	X heeft mee van doen met iemand X leeft mee met anderen X leeft mee	Meeleven	X leeft mee met anderen
Schaamteloos	X schaamt zich niet	Schaamteloos	X schaamt zich niet
Geen gevoel voor	X heeft geen gevoel voor iets of een situatie	Geen gevoel voor	X heeft geen gevoel voor iets of een situatie
Eenzaamheid	X praat over eenzaamheid	Eenzaamheid	X praat over eenzaamheid
Inlevingsvermogen	X leeft zich in	Inlevingsvermogen	X leeft zich in
Zorgen Bezorgdheid	X maakt zich zorgen over iets of iemand X maakt zich zorgen over iets of iemand	Bezorgdheid	X maakt zich zorgen over iets of iemand

9. Zelfredzaamheid

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Eigen verantwoordelijkheid Verantwoordelijkheid	X geeft aan dat je ergens verantwoordelijkheid voor moet nemen	Eigen verantwoordelijkheid	X geeft aan dat je ergens verantwoordelijkheid voor moet nemen

Zelfredzaamheid	X is in staat zichzelf te redden/goed bij te houden	Zelfredzaamheid	X is in staat zichzelf te redden/goed bij te houden
Vanzelfsprekendheid zelfzorg	X vindt het vanzelfsprekend goed voor jezelf te zorgen	Vanzelfsprekendheid zelfzorg	X vindt het vanzelfsprekend goed voor jezelf te zorgen
Onafhankelijk van anderen Onafhankelijkheid	X vindt dat je geen anderen nodig hebt	Onafhankelijk	X is vrij van de invloed van anderen
Zelfstandig	X is zelfstandig	Zelfstandig	X is zelfstandig
Huishouden zelf	X doet het huishouden zelf	Huishouden zelf	X doet het huishouden zelf
Voorbereid	X is voorbereid op omstandigheden	Voorbereid zijn	X is voorbereid op omstandigheden
Hulp	X krijgt hulp	Hulp krijgen	X krijgt hulp van anderen
Keuzes maken	X spreekt over het moeten maken van keuzes	Keuzes maken	X spreekt over het moeten maken van keuzes
Alleen dingen doen	X praat over dingen alleen doen	Alleen dingen doen	X praat over dingen alleen doen

10. Zorg

10.1 Zorg ontvangen

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Hulp van naasten	X praat over hulp die hij/zij van naasten ontvangt	Hulp van naasten	X praat over hulp die hij/zij van naasten ontvangt
Hulp	X krijgt hulp	Hulp krijgen	X krijgt hulp van anderen

Zorgen grotendeels bespaard gebleven	X zorgen zijn grotendeels bespaard gebleven	Weinig zorgen	X zorgen zijn grotendeels bespaard gebleven
Psycholoog	X heeft een psycholoog bezocht/bezoekt een psycholoog	Psychologische hulp	X heeft een psycholoog bezocht/bezoekt een psycholoog
Sport bij fysiotherapeut	X sport bij fysiotherapeut	Fysiotherapeut	X sport bij fysiotherapeut

10.2 Zorg geven

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Vanzelfsprekendheid zelfzorg	X vindt het vanzelfsprekend goed voor jezelf te zorgen	Vanzelfsprekendheid zelfzorg	X vindt het vanzelfsprekend goed voor jezelf te zorgen
Anderen begeleiden Trainerschap	X begeleidt anderen X heeft vaardigheden bij anderen geleerd/begeleidt	Begeleiden	X begeleidt anderen
Behulpzaam	X wil anderen helpen	Behulpzaam	X wil anderen helpen
Verzorger Gefocust op zieke broer	X is verzorger X is gefocust op zieke broer	Verzorger	X verzorgt/verzorgde anderen
Zorgzaam Zorg voor anderen	X zorgt voor anderen	Zorgzaam	X zorgt voor anderen
Mantelzorger	X geeft aan mantelzorger te zijn	Mantelzorger zijn	X geeft aan mantelzorger te zijn
Verzorger	X was verzorger	Verzorger vroeger	X was vroeger verzorger
Verzorger	X is verzorger	Verzorger nu	X is verzorger

11. Gezondheid

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Mening over gezondheid	X geeft zijn/haar mening over wat gezondheid inhoudt	Mening over gezondheid	X geeft zijn/haar mening over wat gezondheid inhoudt
Verband tussen geld en gezondheid Geld en gezondheid Gezondheid veel belangrijker	X heeft het over het verband tussen geld en gezondheid X benoemt gezondheid veel belangrijker te vinden dan geld	Geld en gezondheid	X heeft het over het verband tussen geld en gezondheid
Dankbaarheid over gezondheidszorgmid delen	X laat zijn dankbaarheid blijken over gezondheidszorg middelen	Dankbaarheid over gezondheidszorg middelen	X laat zijn dankbaarheid blijken over gezondheidszorg middelen
Voelt zich fit Fit	X voelt zich fit	Fit voelen	X voelt zich fit

11.1 Leefstijl

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Mening over alcohol	X geeft een mening over het drinken van alcoholische dranken	Mening over alcohol	X geeft een mening over het drinken van alcoholische dranken
Niet roken	X rookt niet	Niet roken	X rookt niet
Mening over roken	X geeft een mening over roken	Mening over roken	X geeft een mening over roken
Roken	X rookt	Roken	X rookt
Alcoholgebruik	X geeft aan alcohol te drinken	Alcoholgebruik	X bespreekt zijn/haar alcoholgebruik

Weinig alcoholgebruik	X heeft weinig alcohol gedronken in zijn/haar leven		
Sommige avonden alcoholgebruik	X drinkt sommige avonden alcohol met mate		
Probeert af te vallen	X probeert af te vallen	Proberen af te vallen	X probeert af te vallen

11.2 Fysieke gezondheid

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid	X bespreekt verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid	Verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid	X bespreekt verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid
Fysieke klachten	X praat over zijn of haar fysieke klachten	Fysieke klachten	X praat over zijn of haar fysieke klachten
Verband tussen bewegen en gezondheid	X benoemt het verband tussen bewegen en gezondheid	Verband tussen bewegen en gezondheid	X benoemt het verband tussen bewegen en gezondheid
Blessure	X heeft last van een blessure	Blessure hebben	X heeft last van een blessure
Schoon van rolstoel	X is nog schoon van rolstoel	Zonder rolstoel	X heeft nog geen rolstoel nodig
Grip op fysieke gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar fysieke gezondheid	Grip op fysieke gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar fysieke gezondheid
Omgaan met fysieke problemen in verband met sport	X geeft aan hoe zij/hem omgaat met fysieke	Omgaan met fysieke problemen in	X geeft aan hoe zij/hem omgaat met fysieke

	problemen in verband met sporten	verband met sport	problemen in verband met sporten
Invloed van sport op gezondheid	X praat over de invloed van sport heeft op fysieke gezondheid	Sport en gezondheid	X praat over de invloed van sport
Impact van sporten	X geeft de impact die sporten heeft aan		

11.3 Mentale gezondheid

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid	X bespreekt verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid	Verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid	X bespreekt verband tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid
Mentale gezondheid	X praat over zijn of haar mentale gezondheid	Mentale gezondheid	X praat over zijn of haar mentale gezondheid
Grip op mentale gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar mentale gezondheid	Grip op mentale gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar mentale gezondheid
Impact van verdriet op mentale gezondheid	X geeft de impact van verdriet op zijn mentale gezondheid	Verband tussen verdriet en gezondheid	X geeft het verband van verdriet op zijn (mentale) gezondheid aan
Verdriet en gezondheid	X benoemt het verband tussen verdriet en gezondheid		
Negatief over ziektebeeld	X spreekt negatief over zijn/haar ziektebeeld	Negatief over ziektebeeld	X spreekt negatief over zijn/haar ziektebeeld

11.4 Sociale gezondheid

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Familie en gezondheid Verband familie en gezondheid Verband tussen familie en gezondheid	X benoemt het verband tussen familie en gezondheid	Verband tussen familie en gezondheid	X benoemt het verband tussen familie en gezondheid
Vriendschap en gezondheid	X benoemt het verband tussen vriendschap en gezondheid	Verband tussen vriendschap en gezondheid	X benoemt het verband tussen vriendschap en gezondheid
Eigen gezondheid	X praat over eigen gezondheid	Eigen gezondheid	X praat over eigen gezondheid
Ziekte naasten	X praat over ziekte van naasten	Ziekte van naasten	X heeft naasten die ziek zijn

12. Herkenning

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Herkenning van situatie Herkenning	X herkent een situatie	Herkenning	X herkent een iets
Geen herkenning van situatie	X herkent een situatie niet	Geen herkenning	X herkent een situatie niet
Herkenning ongezonde situatie	X herkent een ongezonde situatie	Herkenning ongezonde situatie	X herkent een ongezonde situatie

13. Vriendschap

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Vriendschap vroeger	X praat over vriendschappen van vroeger	Vriendschap vroeger	X praat over vriendschappen van vroeger
Mening over vriendschap	X geeft een mening over vriendschappen	Mening over vriendschap	X geeft een mening over vriendschappen
Vriendschap	X praat over vriendschap	Vriendschap	X praat over vriendschap
Vriendschap en gezondheid	X benoemt het verband tussen vriendschap en gezondheid	Verband tussen vriendschap en gezondheid	X benoemt het verband tussen vriendschap en gezondheid
Vriendschap en ouder worden	X benoemt het verband tussen vriendschap en ouder worden	Verband tussen vriendschap en ouder worden	X benoemt het verband tussen vriendschap en ouder worden
Veel vrienden	X stelt veel vrienden te hebben	Rijk aan vrienden	X stelt veel vrienden te hebben
Grip op vriendschap	X stelt grip te hebben op vriendschap	Grip op vriendschap	X stelt grip te hebben op vriendschap

14. Overlijden

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Overlijden naasten	X praat over overleden vrienden en/of familie	Overlijden naasten	X praat over overleden vrienden en/of familie
Overlijden partner	X praat over het overlijden van zijn/haar partner	Overlijden partner	X praat over het overlijden van zijn/haar partner
Weduwe	X geeft aan weduwe te zijn	Weduwe	X geeft aan weduwe te zijn

Impact van overlijden naasten Impact overlijden naasten	X heeft het over de impact die het overlijden van een naasten heeft	Impact van overlijden naasten	X heeft het over de impact die het overlijden van een naasten heeft
--	---	-------------------------------	---

15. Sociaal

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Sociale kant van roken	X benoemt de sociale kant van roken	Sociale kant van roken	X benoemt de sociale kant van roken
Frequentie van contact Houdt niet van vaste momenten contact	X praat over de frequentie waarin hij contact heeft met naasten X houdt niet van vaste momenten contact	Frequentie van contact	X praat over de frequentie waarin hij contact heeft met naasten
Nieuwe contacten maken	X praat over het maken van nieuwe contacten	Nieuwe contacten	X praat over het maken/hebben van nieuwe contacten
Gezelligheid	X geeft aan wat hij/zij gezellig vindt	Gezelligheid	X geeft aan wat hij/zij gezellig vindt
Sociaal contact	X praat over sociaal contact	Sociaal contact	X praat over sociaal contact
Behulpzaam	X wil anderen helpen	Behulpzaam	X wil anderen helpen
Voor anderen klaarstaan	X staat voor anderen klaar	Voor anderen klaarstaan	X staat voor anderen klaar
Gastvrij	X ontvangt graag mensen	Ontvangt graag mensen	X ontvangt graag mensen
Alleen zijn	X praat over alleen zijn	Alleen zijn	X praat over alleen zijn
Advies aan anderen	X geeft advies aan anderen	Advies geven	X geeft advies

Meedoen	X doet zoveel mogelijk mee met anderen	Meedoen	X doet zoveel mogelijk mee met anderen
Contact met anderen	X heeft contact met anderen	Contact met anderen	X heeft contact met anderen
Contact met ouderen	X heeft contact met ouderen	Contact met ouderen	X heeft contact met ouderen
Delen	X deelt met anderen	Delen	X deelt met anderen
Club Lid van sjoelclub Zit bij vereniging	X hoort bij een club	Onderdeel van vereniging	X is onderdeel van een vereniging
Ruzie	X heeft of bespreekt een ruzie	Ruzie	X heeft of bespreekt een ruzie
Grenzen aangeven	X geeft zijn of haar grenzen aan	Grenzen aangeven	X geeft zijn of haar grenzen aan
Contact en sport Sport en sociaal contact Contact met andere sporters Mening over samen sporten	X benoemt het verband tussen sport en sociaal contact X heeft het over contact die hij/zij heeft met andere sporters. X geeft mening over samen sporten	Contact en sport	X heeft het over contact die hij/zij heeft met andere sporters.
Hulp	X krijgt hulp	Hulp krijgen	X krijgt hulp van anderen
Ziekte naasten	X praat over ziekte bij naasten	Ziekte van naasten	X praat over ziekte bij naasten
Geld doneren	X geeft aan geld te doneren	Geld doneren	X geeft aan geld te doneren
Grip op sociaal contact	X stelt grip te hebben op sociaal contact	Grip op sociaal contact	X stelt grip te hebben op sociaal contact

Mantelzorger	X geeft aan mantelzorger te zijn	Mantelzorger zijn	X geeft aan mantelzorger te zijn
Verschil door sociale omgeving	X geeft aan zich anders te gedragen door sociale omgeving	Aanpassen aan sociale omgeving	X geeft aan zich anders te gedragen door sociale omgeving
Mening over huidige relaties	X geeft zijn mening over hoe huidige relaties eruitzien	Mening over huidige relaties	X geeft zijn mening over hoe huidige relaties eruitzien
Zorgzaam Zorg voor anderen	X zorgt voor anderen	Zorgzaam	X zorgt voor anderen

16. Familie

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Kleinkinderen Belang kleinkinderen	X praat over kleinkinderen X geeft aan dat contact met kleinkinderen belangrijk is	Kleinkinderen	X geeft mening over hebben kleinkinderen aan
Kinderen	X praat over zijn of haar kinderen	Kinderen	X praat over zijn of haar kinderen
Familiebanden zijn belangrijk Trots op familie	X benoemt het belang van familiebanden	Belang van familiebanden	X benoemt het belang van familiebanden
Familie	X praat over zijn/haar familie	Familie	X praat over zijn/haar familie
Tijd met familie	X stelt tijd door te brengen met zijn/haar familie	Tijd met familie	X stelt tijd door te brengen met zijn/haar familie
Familie en gezondheid Verband familie en gezondheid	X benoemt het verband tussen familie en gezondheid	Verband tussen familie en gezondheid	X benoemt het verband tussen familie en gezondheid

Verband tussen familie en gezondheid			
Grip op familie	X stelt grip te hebben op zijn/haar familie	Grip op familie	X stelt grip te hebben op zijn/haar familie
Familieruzie	X heeft ruzie met familieleden	Familieruzie	X heeft ruzie met familieleden

17. Creatief

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Houdt van kunst	X houdt van kunst	Kunst	X houdt zich bezig met kunst
Fantasie Inbeeldingsvermogen	X heeft een fantasie X heeft inbeeldingsvermogen	Fantasie	X heeft inbeeldingsvermogen
Zingen in een koor	X zingt of heeft gezongen bij een koor	Zingen	X zingt/heeft gezongen als hobby

18. Geld

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Geld	X praat over geld	Geld	X praat over geld
Verband tussen geld en gezondheid Geld en gezondheid Gezondheid veel belangrijker	X heeft het over het verband tussen geld en gezondheid X benoemt gezondheid veel belangrijker te vinden dan geld	Geld en gezondheid	X heeft het over het verband tussen geld en gezondheid

Relatie tussen geld en controle Grip op geld	X praat over zijn/haar controle over geld	Geld en controle	X praat over zijn/haar controle over geld
Geld en geluk	X benoemt het verband tussen geld en geluk	Verband tussen geld en geluk	X benoemt het verband tussen geld en geluk
Mening over geld	X deelt zijn/haar mening over geld	Mening over geld	X deelt zijn/haar mening over geld
Geld doneren	X geeft aan geld te doneren	Geld doneren	X geeft aan geld te doneren
Waarde hechten aan geld Hecht niet veel waarde aan geld	X geeft aan wel/geen waarde te hechten aan geld X benoemt niet veel waarde aan geld te hechten	Waarde hechten aan geld	X: geeft aan wel/geen waarde te hechten aan geld
Geen stress geld	X heeft geen stress om geld	Geen geld stress	X heeft geen stress om geld
Zuinig met geld	X gaat zuinig om met geld	Zuinig met geld	X gaat zuinig om met geld
Rondkomen	X benoemt goed te kunnen rondkomen	Rondkomen	X kan goed rondkomen

19. Grip

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Grip op situatie	X heeft grip op een situatie	Grip op situatie	X heeft grip op een situatie
Relatie tussen geld en controle Grip op geld	X praat over zijn/haar controle over geld	Geld en controle	X praat over zijn/haar controle over geld

Grip op mentale gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar mentale gezondheid	Grip op mentale gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar mentale gezondheid
Grip op familie	X stelt grip te hebben op zijn/haar familie	Grip op familie	X stelt grip te hebben op zijn/haar familie
Grip op fysieke gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar fysieke gezondheid	Grip op fysieke gezondheid	X stelt grip te hebben op zijn/haar fysieke gezondheid
Grip op sociaal contact	X stelt grip te hebben op sociaal contact	Grip op sociaal contact	X stelt grip te hebben op sociaal contact
Grip op vriendschap	X stelt grip te hebben op vriendschap	Grip op vriendschap	X stelt grip te hebben op vriendschap
Grip op emoties	X heeft grip op zijn/haar emoties	Grip op emoties	X heeft grip op zijn/haar emoties

20. Carrière

20.1 Carrière nu

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Huishouden zelf	X doet het huishouden zelf	Huishouden zelf	X doet het huishouden zelf
Verzorger	X is verzorger	Verzorger nu	X is verzorger

20.2 Carrière vroeger

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Opleiding	X noemt welke opleiding hij of zij heeft gedaan	Opleiding	X noemt welke opleiding hij of zij heeft gedaan
Fulltime werken	X heeft fulltime gewerkt	Fulltime werken	X heeft fulltime gewerkt
Anderen begeleiden Trainerschap	X begeleidt anderen voor werk	Begeleiden	X begeleidt anderen

	X heeft vaardigheden bij anderen geleerd/begeleidt		
Werk , Carrière	X praat over zijn of haar voormalige werk	Werk	X praat over zijn of haar werk
Agrariër	X was vroeger agrariër	Agrariër	X was vroeger agrariër
Verzorger	X was verzorger	Verzorger vroeger	X was vroeger verzorger
Militaire dienst	X heeft in militaire dienst gezeten	Militaire dienst	X heeft in militaire dienst gezeten

21. Relatie

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Overlijden partner	X praat over het overlijden van zijn/haar partner	Overlijden partner	X praat over het overlijden van zijn/haar partner
Nieuwe partner	X heeft een nieuwe partner	Nieuwe partner	X heeft een nieuwe partner
Weduwe	X geeft aan weduwe te zijn	Weduwe	X geeft aan weduwe te zijn
Relatiestatus	X geeft relatiestatus aan	Relatiestatus	X geeft relatiestatus aan

22. Coping stijlen en vaardigheden

22.1 Masculiene coping stijlen en vaardigheden

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Probleemgerichte coping	X benadert een probleem actief	Probleemgerichte coping	X benadert een probleem actief
Logisch redeneren	X redeneert logisch	Logisch redeneren	X redeneert logisch

Risico nemen	X neemt een risico	Risico-zoekend	X zoekt/neemt risico's
--------------	--------------------	----------------	------------------------

22.2 Feminiene coping stijlen en vaardigheden

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Emotiegerichte coping	X benadert een probleem door de emoties die erbij komen kijken te ervaren	Emotiegerichte coping	X benadert een probleem door de emoties die erbij komen kijken te ervaren

22.3 Overige coping stijlen en vaardigheden

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Omgaan met ouder worden	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met ouder worden	Omgaan met ouder worden	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met ouder worden
Wil niet over toekomstige slecht ziektebeeld nadenken	X wil niet over toekomstige slecht ziektebeeld nadenken	Vermijdend	X vermijdt negatieve gedachtes over ziektebeeld
Omgaan met conflict	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met conflicten	Omgaan met conflict	X geeft aan hoe hij/zij omgaat met conflicten
Omgaan met stress	X gaat om met stress	Omgaan met stress	X gaat om met stress

23. Wonen

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Huishouden zelf	X doet het huishouden zelf	Huishouden zelf	X doet het huishouden zelf
Huishouden	X praat over het huishouden	Huishouden	X praat over het huishouden
Koken	X geeft aan te koken	Koken	X geeft aan te koken

Dicht bij winkel wonen	X woont dicht bij de winkel	Dicht bij winkel wonen	X woont dicht bij de winkel
Bejaardencentrum	X woont in een bejaardencentrum	Wonen in bejaardencentrum	X woont in een bejaardencentrum

24. Eigenschappen

24.1 Masculiene eigenschappen

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Onafhankelijk van anderen Onafhankelijkheid Zelfstandig	X vindt dat je geen anderen nodig hebt X is zelfstandig	Zelfstandig	X is vrij van de invloed van anderen
Plannen Ondernemend	X plant dingen in X onderneemt dingen	Ondernemend	X neemt initiatief
Zelfverzekerdheid	X is zelfverzekerd over zichzelf/situatie	Zelfverzekerd	X is zelfverzekerd over zichzelf/situatie
Doorzettingsvermogen	X laat doorzettingsvermogen zien	Doorzetter	X is volhouden om iets te bereiken
Praktisch	X denkt praktisch na en handelt hiernaar	Praktisch	X denkt praktisch na en handelt hiernaar
Standvastig	X heeft na een besluit er niet meer naar omgekeken	Standvastig	X is stevig in eigen geloof en voornemen
Wilt niet afhankelijk zijn	X wil niet afhankelijk zijn	Onafhankelijk	X wil niet afhankelijk zijn van anderen
Moeite met autoriteit	X heeft moeite met autoriteit	Autoriteitsprobleem	X ervaart moeite met autoriteit

24.2 *Feminiene eigenschappen*

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Bevestiging zoeken Wilt graag zekerheid	X zoekt bevestiging over zijn/haar antwoord X wil graag zekerheid	Afhankelijk	X zoekt/verwacht hulp van anderen
Liefdevol	X praat liefdevol over iemand/situatie	Liefdevol	X praat met liefde en aandacht over iemand/situatie
Meelevend	X leeft mee met anderen	Meelevend	X heeft oog voor de situatie van anderen
Zorgzaam Zorg voor anderen	X zorgt voor anderen	Zorgzaam	X zorgt voor anderen
Vrolijk	X is vrolijk	Vrolijk	X is vrolijk
Trekt zich dingen aan	X trekt zich dingen aan	Gevoelig	X trekt zich gemakkelijk dingen aan
Drijft niet de zin door	X drijft niet altijd zijn/haar zin door	Meegaand	X is bereid toe te stemmen met een ander
Aanpassingsvermogen Flexibel	X heeft aanpassingsvermogen	Flexibel	X heeft het vermogen zichzelf gemakkelijk aan te passen
Empathie	X heeft het vermogen om zich in te leven in de gedachten en belevingswereld van anderen	Empathisch vermogen	X heeft het vermogen om zich in te leven in de gedachten en belevingswereld van anderen
Artistiek	X heeft gevoel voor kunst/houdt zich bezig met kunst	Artistiek	X heeft gevoel voor kunst/houdt zich bezig met kunst
Emotioneel	X wordt door emotie overweldigd	Emotioneel	X wordt door emotie overweldigd

Behulpzaam	X wil anderen helpen	Behulpzaam	X wil anderen helpen
------------	----------------------	------------	----------------------

24.3 Overige eigenschappen

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Onverschillig	X is niet betrokken of belangstellend	Onverschillig	X is niet betrokken of belangstellend
Eerlijkheid Eerlijk	X geeft aan eerlijk te zijn	Eerlijk	X geeft aan eerlijk te zijn
Niet snel ontevreden	X stelt niet gauw ontevreden te zijn	Content	X stelt niet gauw ontevreden te zijn
Geen interesse meer	X heeft geen interesse meer in iets	Ongeïnteresseerd	X toont geen belangstelling
Humor	X heeft een gevoel voor humor	Humoristisch	X heeft een gevoel voor humor
Puntjes op de i taal betreft	X zet de puntjes op de i taal betreft	Nauwkeurig	X werkt met aandacht en oog voor details
Altijd ergens mee bezig	X is altijd ergens mee bezig	Bezig	X heeft de meeste tijd iets om handen

25. Overig

Oude codes	Definitie	Nieuwe code	Definitie
Verplichtingen	X praat over het hebben van verplichtingen	Verplichtingen	X praat over het hebben van verplichtingen
Onwetendheid Weet het niet	X weet iets niet X weet iets niet	Onwetendheid	X is niet bekend met een bepaald onderwerp
Herinnering	X praat over een herinnering	Herinnering	X praat over een herinnering

Verschil man en vrouw	X praat over verschillen tussen mannen en vrouwen	Sekseverschillen	X praat over verschillen tussen mannen en vrouwen
Huisdier	X praat over huisdier	Huisdier	X praat over huisdier